

ne visceribus non pungeret. cum voces flentis eius audiret. Quis est sic immisericos est inuictus qui lamentationem eam agnoscens ipse quoque non fletet. Aut quis de eius vultu cordis compunctione non egit gratias deo nostro. Penitentia liquidem eius si nostris supplicationibus comparet. omnem mensuram doloris excedit. Sic enim impensius dominus precabatur ut sibi ignosceretur quod gesserat ut etiam signum si suscepta fuisset eius penitentia dinitus postularet. Clementissimus itaque deus qui neminem vult perire sed omnes ad penitentiam reuerti. ita condignam ei? satisfactionem recepit. ut orationibus eius post triennij plenitudinem sanitas plurimis redderetur. Impensius namque ad eam turba populi perfluebat. que pro illorum salute dominum efficaciter precabatur. Beatus autem Abraham postea decem annis in hac vita perduravit. et cernens optimam penitentiam peruersionemque eius neptis deum glorificauit super omnibus septuagesimo vite sue anno quieuit in pace. Beata autem maria quinquaginta sine conuersionis annos cum magna deuotione ac humilitate cordis et caritate erga deum et proximum sincera institutione spiritualiter conpleuit. et ita migravit ad dominum.

Finit vita sancti Abraham heremite.

Incipit prologus in vitam sancti Pachomij abbatis

Domine veneranda et in christo quoque magnificentissime. Dionisi? exiguus pio venerandis vestre propositio qua potui facultate respondi scilicet Pachomij vitam sicut in greco est reperta. si de translatoris exoluens. In qua re cum diu morantem me vestra propulisset autoritas ite grum non erat. ut qui querens iam sponsionis extiteram promissa non deferre. presertim vobis qui votum potius quam vires attendere consueuistis. Plura namque pro christi gratia relegenda atque imitanda pagentes instituta agnoscere. quatenus eorum studiis facta propria conponentes. aut futuris seculis documentum dini muneris singulare presertis. Fatemini

quippe maximam vos operam dare virtutibus. quas diligitis in peruersatione sanctorum. quod etiam illustri opere qualitate coheretis. quod virtute nullus amat nisi qui sequitur. et similitudo morum magnam profert coniunctionis indicium. sicut e contrario vita dispar gradus est et in ipsa sanguinis affinitate discordia. Sicut frequenter inter propinquos feralia succedunt odia. sic iurgia nascuntur insensata. sic vultus ad sanguinem leuit inexplabilis et ceca militia dum bonis inuadet mali. liberalibus cupidi. quietis turbulenti. studiosis inertes pacificis implacabiles. tranquillis immites modestis temerarij. sapientibus stulti. simplicibus callidi. mitissimis quoque furiosi. Sed melius horum mores apostolica tuba redarguit. Nam cum nouissimorum pericula temporum gentium doctor exprimeret intulit dicens. Erunt enim homines seipos amantes. cupidi. elati. superbi. blasphemij. punitibus non obediētes. ingrati. scelestes. sine affectione sine pace. crumiatōres. incōtinētes. imites sine benignitate. perditores. perui. tumidi. voluptatum amatores magisque di. Sic beatissimus Paulus que superius defuerunt perulit mira breuitate collegit. ostēdens eos ideo tales fore quod voluptatum amatores existērent. et quod viciōssimis se cupiditatibus subingarēt. Hinc est mala cuncta pueniūt dum deus ptemnit voluptates amantur. Per has dyabolus allicit ut decipiat. oleat ut fallat. blandit ut pimat. et ne futura presentibus. celestia terrenis. eterna breuibus antepōnant insistit. Voluptatum inquit amatores magisque dei. habentes specie quam pietatis virtute autem ei? abnegātes. hoc est. tantum nomine videntur esse christiani non ope. Qui etiam velut interiores hostes peius exterioribus sentiūt. et in ecclesia constituti pia ecclesie membra discerpūt. Quos apostolus ad nos pertinere vitare precepit ut ab eorum societate non tam locorum quam morum dissimilitudine diuidamur. Nec videat cuiusquam iniquam quam hominū pestes iustus hominibus aduersent quam pleni vobis pleni fallacis. sibi quod non precant. et secum ipsi plerumque dissentiant. Tales exptul vir beatus atque gloriosus genitor dominus meus non solum patienter ac fortiter

sed etiā felicem finem p̄ veritate que cōri-
stus est constāter atq; sublimiter suscepit.
atq; totius mūdi aduersa superauit. Cui?
p̄fectā vite regulā sanctorū meritis p̄pe mo-
dum p̄summatē. nimis ex apto p̄fectozū
virozū dicto atq; facunda oratione p̄scribi
vt tanta claritudo vestri generis. tātumq;
decus ex aliqua nascatur p̄te. et virtus am-
miranda vitis vix antiquis effabilis. que
sauēte xp̄o a nobis hereditario iure p̄ficiē
lectōis officio posteris intimetur

Finit Prologus

Incipit vita sancti Dachomij abbatif.

Dominus noster ihesus xp̄s sapiē-
tie fons et sciētiae lumen. v̄bū
q; dei p̄ris. p̄ quod facta sunt oīa
humanā fragilitatē ad peccata p̄nam atq;
p̄cipitem. releuare volens plura circa nos
remedia sue pietatis ostēdit. Abrahā nāq;
pater noster cū d̄mis iussionib; obtpans fi-
lium suū offerret in sacrificio. placuit deo et
merito fidei. mox et heredē accepit et meri-
tum. Cui etiā p̄ semetip̄m deus iurauit d̄-
cens. Nisi b̄ndicēs b̄ndixerō te. et multipli-
cans multiplicabo te sicut stellas celi mul-
titudine. et sicut arenā que est ad orā maris
innūerabilis. Et iterū. In semine tuo b̄n-
dicent oēs gentes terre. De quo leie ma-
nifeste nos edocet ap̄ls. dicens. Non dicite
et semib; quasi in multis sed q̄si in vno et se-
mini tuo qui est xp̄s. Omēs etiā sancti. p̄-
p̄bete tante salutis archanū reuelante fan-
ctospū p̄uidentes. sciētēq; deū nullo mo-
do posse mēiri. ad sanādoiq; lāguozes no-
stros et celestē medicum nūciabāt esse ven-
turum. atq; vt celerip̄tia sua p̄spicerz hu-
mano generi cōtinua supplicatōne p̄sce-
bant. At misericors deus qui pia vota sem-
per attēdit. nec vnq; deserit eos qui se toto
corde quesierint. p̄missiones suas nouissi-
mis dieb; impleuit. mittēs filiū suū natuz
ex muliere. factū sub lege. qui p̄ similitudi-
ne mortalitatis nostre carne patereē. eum
q; qui habebat mortis imperiū sua morte

destrueret. Deniq; diuinitate sua manens
impassibilis. a corruptōne atq; de interitu
nos redemit. et a vinculis abfoluit insolubili-
b; inferoz. p̄fectaq; dispensatōe nostre
redemptōis oīib; gentib; lauac; regene-
ratōis peccatoz indulgētiam p̄tulit. cum
ctozq; ad veram fidem p̄ doctrinā ap̄lica
confluētes. iuxta illud qd̄ in euangelio ait.
Eūtes docete oīes gētes. baptisātes eos
in nomie patris et filij et sp̄s sancti. gremiū
infinite pietatis sue amplexus est

Igitur cum p̄ vniuersam terrā euāgelij
p̄coma cōuulcarēt et plures in adoptiōem
filiozū p̄ grām xp̄i p̄currerēt. inimic; hu-
mani generis vehemēter exarsit. multozq;
seuora temptationū plia q̄ prius in suos
dei excitauerat. visus est commouere suspi-
catus infelix q; posset nobis iter indulgen-
tie celestis obstruere. Sed hac ip̄a intētiō-
ne sua deceptus est et elusus. Adiutorio nā
q; d̄ni muneris a fidelib; et vigilātib; vi-
tes eius et insidie p̄sternūtur. vt ip̄i quidē
p̄fusio: famulis autē xp̄i p̄bennis gloria cō-
paretur. Nam iuxta d̄ni. p̄missionem euz
examē patiētie ac fidei eozū qui sp̄alia
bella prudenter exercēt pagani impatores
existerēt. et vbiq; p̄tra xp̄ianos p̄secutōis
p̄cellēte deuenirēt. multi apud egip̄tū marti-
res sancti per varia supplicia vsq; ad mo-
tem in xp̄i nomie p̄stiterunt. et simul euz pe-
tro alexādrice vrbis ep̄scopo perpetuas co-
ronas et immortalia p̄mia sunt adepti

Crescebat autēz indies fidelium mul-
tudo. et p̄ oīa loca mirabiliter augebatur
necnō ecclesie q̄ plurime martiz memorie
p̄struebātur impensius. monasteria quoq;
frequētissima eoz qui p̄tinentie studentes
renunciauerūt seculo solitudinis ip̄i secre-
ta decorabāt. Hi nāq; qui de gentibus in
christum crediderunt considerantes mar-
tium passiones eozūq; sincerum circa cōri-
stum confessionis affectum. ceperunt et ip̄i
si gratia domini sanctorum vitam cōuersa-
tionemq; sectari et huius instōis esse: vt
etiā bis illud aptareē ap̄li. Circūiēt i me-
loz i pellib; caprimis egētes agustiati. affli-
cti q̄b; si erat dign; mōs. i solitudib; errā-
tes et mōtib; et spelūcis et in cauernis terre

Quietē deniq̄ solitudinis appetētes: gaudium pprie salutis ac fidei diuino munere sunt p̄secuti. ceterisq̄ mox exempla sublimioris vite sacratioisq̄ p̄buerūt. Omnibus em̄ terrenis exuti negotijs adhuc morantes in corpe āgeloz emulati sunt sanctitatem. per quā fastigia scandētes celsa virtutum vltra conditōnem enituerē mortalium. ita vt in nullo. p̄sus antiquissimis patribus inferiores existerēt. equiparātes etiā illorum merita qui p̄ christi ihesu domi nostri nomine certauerūt vsq̄ ad effusione sanguinis. inuisibiliū hostium molimīa destruentes. de quibus ait apostolus. Non est nobis colluctatio aduersus carnē et sanguine sed et aduersus principes et potestates. contra mundi rectores tenebrarū barbarum. contra spiritalia nequicie in celestibus. Quorum multiformes p̄cauentes incursum. et caput serpentis antiqui fortiter cōtere rentes sempiternis premijs sunt potiti. Quibus scriptum est. Quod oculus non vidit nec auris audiuit nec in cor hoīs ascendit: que p̄parauit deus diligētibus se.

Quo tpe monachoz monasteria esse ceperunt

Erat p̄r idem tempus beati Anthonij vita cunctis ad mirandum p̄clara p̄posita. qui magni beate Ilye atq̄ helisei necnon et sancti iohānis baptiste emulatoz existens. secreta interioris heremi studio sectatus est singulari. vitāq̄ celestium interioris gessit amore virtutis. Cuius sanctus Athanasius alexādrice ciuitatis antistes. pprio stilo testimonium p̄buit. dignus sane relator cōuersatōis Anthonij. qui iuxta supplicatōnem fratrum vitā eius p̄ multorum cōmoditate perscribere et emulandum viris spiritalibus exhiberet. In quo opere sancti quoq̄ Ammō meminit. a quo p̄r dei grām primum posita sūt fundamenta. necnon et Theodorum sanctum admodū virum qui cum sene p̄fato fuerat. idem nobis pontifex indicauit que singulari ac perfecto p̄posito et fide non ficta deo subditum multiplicia retulit dyaboli machinamenta superasse. Igitur vbiq̄ diuina gratia copiose diffusa. illud qd

in psalmis scriptum canit declarauit expletum. **V**isitasti terram et inebriasti eam: multiplicasti locupletare eam. Nam pro tristitia et gemitu gaudium puenit et leticia. et p̄ solitudine atq̄ miseria: felicitas atq̄ securitas successit. **H**inc itaq̄ patres monachorum viri mirabiles in vniuersis p̄pe modum regionibus extiterūt. quorum nomina in libro viuētium p̄bātur ascripta. **P**aucissimi sane tunc adhuc p̄ egiptū et thebaidez monachi esse ferebant. **P**ost p̄secutōnem nanq̄ Diocleciani et Maximiani crudelium principum. plenitudo gētium intrauit sicut diuinitus p̄ordinatū est. et secunditas eccie fructus amplissimos cepit exhibere sanctis episcopis. iuxta doctrinam tūc apostolicam iter fidei: sincera quoq̄ cōuersione monstrantibus.

Pachomius xpianitatem ē adeptus

Per idem tempus pachomius quidem fm ritum ac traditōnem parentum gentilis. apud thebaidez commanēs: diuina gratia gubernante xpianus effectus est. **H**ic ab adolescētia sua p̄cipuam frugalitatis dicitur arripuisse virtutem. **I**decirco autē p̄ gloria xp̄i qui nos d̄ tenebris vocauit ad lucē. et p̄ utilitate eoz qui ista lecturi sunt strictim p̄uersatōnē eius qui fuerit a puulo refero. qz a tanta p̄fectione ei⁹ initia quoq̄ non discrepant.

Pachomius adhuc puer ydola destruxit

Hic em̄ cum adhuc puer esset: euz parētibus suis ad simulac̄ quoddam demonis super ripam nili fluminis collocatum: tanq̄ victimas oblaturus aduenit. **C**unq̄ sacerdos impurissim⁹ sacrilega solito celebrare voluisset p̄sentia Pachomij. demonis p̄sus enanuerē p̄stigia. **C**um diu multūq̄ idez sacerdos belitans. in modū simulacri quod colebat mās sit immobilis. vehemēter amirans cur solita demones r̄fusa non redderēt. **I**adēmq̄ immundo spiritu reuelante cognouit pueri pachomij causa insolita. puenisse silentia atq̄ in hec verba. p̄rupit attonitus. **Q**uid inimic⁹ deoz huc venit. procul hīc em̄ p̄cul

pellite et cōtōtius amouete. Quod cum parētes eius audissent. eumq; suo conspexissent separari p̄sortio merore magno repleti sunt. eo p̄cipue q̄ inimicus deoz tali fuisset p̄testatōe declaratus. Ambigebant ergo p̄ntes eius quid de eo fieret. q̄ et antea cum paululū degustasset de vino libatōnis demonū. p̄tinus euomuerat illō. Hec itaq; cum se viderēt nō posse discernere dēuerunt. Instabat autē vt egyptiacis imbueretur lēis et antiquoz studijs informaret.

Q, pachomius ad militiā est raptus.

E

Eodem tpe Cōstātino post p̄fectū cutōdem in impio p̄durante. et cōtra tirānū gerente p̄lium: p̄cepta regalīa cucurrerūt vt electissimi quicq; iuueni ad tirocinij militiā vbiq; tenerentur inter quos et Pachomius annos nactus v̄ginti detētus est. vt ip̄e postea retulit. Cū q̄ nauī fuisset inter alios ad p̄grina transuectus. ad ciuitatē quādam vento v̄gēte delati sunt. Cives ergo loci illius videntes tirones artius custodiri et quid illi accidisset edocti: pietate moti sunt. et iuxta mandatū xp̄i solacia maximo merore positi et necessaria corp̄is attulerūt. Tūc pachomius aiad uertens qd̄ ab eis factū est et nimis ammirans. ab his qui simul aderāt inquisiuit d̄ cēt viri illi. sic erga misericōdiaz atq; bumilitatez p̄mpti ac faciles. audiuitq; xp̄ianos esse qui circa omēs et maxime p̄grinantes impenderēt. p̄na liberalitatis officia. Sciscitabatur autē quid ip̄a sibi vellet appellatō nomis xp̄iani. dictū est ei. et homines eē p̄ios et vere cultores religiois. credētes in nomine ih̄esu xp̄i filij dei vnigeniti. cunctisq; p̄ vitib; benefaciētes et sperātes a deo f̄tributionē bonoz opm̄ in futura vita p̄cipe. Hec audiēs pachomius corde p̄punctus ē. et illustratus d̄no lumie xp̄ianoz miratus est fidem. atq; d̄ni timoris igne succēsus paululū p̄nitium p̄spectib; sese subtraxit. et ad celum manus eleuās ait. Om̄ip̄tēs deus qui fecisti celum et terram si respiciēs respexeris precem meā. et sancti tui nomis v̄ram cōtuleris p̄fectāq; noticiā. ab hac me cōpede meroris exemeris. seruitio tuo me

tradam om̄ib; dieb; vite mee. et sp̄reto seculo iugiter tibi adherēbo. Qui cū orasset ad suos reuersus est comites. et die sequenti de ciuitate illa p̄fecti sunt. Cūq; diuersa loca nauigio circumirēt: si quādo Pachomium voluptas corp̄is et mundana titillasset et illecebrosa temptatō. statiz ei sua aduersabatur sponsio memor quia se domi no seruiturum esse deuouerat. Nam diuina gratia suffragāte iam ab annis puerilibus amator extiterat castitatis.

Q, Pachomius sacrum baptismum suscepit

Igitur Cōstātinus impator pietate ac fide q̄ christo crediderat. victoriam de hostib; consecutus: tirones iussit absolui. Sic Pachomius optata sibi libertate concessa. p̄tinus ad Iherosolymis v̄teriora p̄greditur. et ingressus ecclesiam que est in vico. cui nomen est Cyrenobostium fit ilico cathecuminus. et post paululum gratiam lauacri vitalis adipiscitur. et ipsa nocte qua misterijs sacris imbutus est. vidit in somnis veluti rorem celitus illaplum. eius repleffe dexteram et in melis creuisse pinguedinez. audiuit quoq; vocem dicentem sibi. Considera Pachomius quod geritur. Est enim hoc signum gratie que tibi a christo collata est. Hic itaq; diuino inflammatus affectu et dilectōnis eius saculo salubri vulnere sauitatus. monachorum se disciplinis atq; institutionibus subiugauit.

Q, Pachomius monachus fieri desiderauit

Aldiuit autē quendam anachoretā cui nomen erat Palemon. intra Iherosolymis secreta d̄no seruitentē. ad quem confestim cum eo cupiens habitare p̄xit. et pulsans ostium cellule eius precabatur ingressum. Cui senex aliquantulum patefaciens aditum dixit. Quid vis aut quem queris. Erat enim seuerus aspectu. eo q̄ multo tpe solitari vitā rigide p̄uersatōis exegerat. Rūdes autē pachomius ait. De me? misit me ad te vt mōach; fiam. Cui senior. Nō es p̄tes h̄ inq̄t mōach; fieri. Nō em̄ parua res agit si veri monachi

conuersatio casta pensetur. Nam plures huc dudum venientes. affecti tedio pseuerantie non tenuere virtute. Et Pachomius. Non sunt equales omnium mores. Ideo precor ut me digneris excipere. et processu temporis tam voluntatem meam quam possibilitatem plenius approbas. et senior ait. Jam tibi presatus sum quod hic fieri monachus nullo modo possis. Perge magis ad aliud monasterium. et cum ibidem continentie opera dederis. tunc ad me regredere te quod sine mora suscipiam. Verum tamen animaduerte quod dico. Ego hic factus frugaliter vivo. Nam nimis ardua et durissima conuersatione me castigo. nullius rei cibo mihime utens nisi tantum panis et salis. Ab oleo autem et vino in totum. prius abstineo. Vigilo dimidium noctis. quod spatium vel in oratione solenni vel in meditatione diuine lectionis insinuo. interdum quoque totam noctem duco peruigile. Hec autem audiens Pachomius expanit. ut solent pueri magisterorum vereri presentiam. sed gratia domini roboratus omnem laborem tolerare proposuit. Senex respondit. Credo in domino iudicium christo quod michi fortitudinem patientiamque prestabit. ut dignus efficiar tuis adiutus precibus in sancta conuersatione pro omnia vite mee curricula permanere.

Heremita Palemon dedit Pachomio habitum monachi.

Tunc sanctus Palemon spiritualibus oculis intuens Pachomium fidem. tandem patefecit aditum eius suscipiens. habitum monachi consecrauit. Trabatur ergo simul abstinentie atque precibus opera dantes. Terebant quoque cilicia et laborabant manibus suis iuxta beati apostolorum non tantum pro sua refectionis requie. sed ut haberent unde tribuerent necessitate patientibus. In vigilijs etiam cum nocturnas orationes celebraret. si quando senior vidisset somno Pachomium premi. ducens eum foras. barellam nam portare percipiebat de loco ad alterum locum. et tali exercitio mentem eius grauata somni pondere subleuabat. insinuat ac formans eum ut sollicitus esset in precibus. dicens ei. Labora pachomi et vigila: ne quando quod absit ab incepto te proposito moue

at is qui temptat et inanis fiat labor noster. Que cuncta pachomius obedienter ac sollicitate suscipiens et indies sancte pertinente. profectibus cretens. venerabile senem nimis alacriter letum quod reddebat: ita ut christo semper pro conuersatione eius gratias ageret.

De abstinentia heremite Pachomij

Per idem tempus sanctissimus dies paschalis aduenerat. et ait ad Pachomium senior. Omnium cunctorum christiano rum vniuersalis est ista solenitas. nobis quoque para que vsui nostro sunt congrua. Tunc ille promptus ad obtemperandum id quod sibi preceptum est impleuit. et propter solitum partem accipiens olei cum salibus vitis admiscuit. Laplanas enim. id est. agrestia olera et herbas alias propter oleum persueuerat edere. Cum ergo parassit ad senem feci quod tua paternitas imperauit. Cunctis post orationem beatus palemon accessisset ad mensam vidissetque oleum cum salibus apparatus. fricans manibus frontem et vbertim fundens lacrimas ait. Dominus meus crucifixus est: et ego nunc oleum comedam. Cum ergo rogaret eum pachomius ut modicum quod ex eo perciperet. nullatenus acquieuit. Tunc pro more salis et panis est allatus. et ad manducandum pariter sederunt. Que senex crucis signo sicut consueuerat benedicens. cibum uterque sumperunt: domino gratias ut moris fuerat humiliter exhibentes.

De quodam monacho superbo

Una vero die cum vigilantes simul palemon et pachomius accederent ignem. quidam frater superueniens apud eos manere voluit. Qui cum susceptus esset inter verba ut fieri solet erupit et dixit. Si quis fidelis est ex vobis stet super hos carbonem ignis. et orationem dominicam simul lateque pronunciet. Que beatus palemon intelligens superbie tumore deceptus: commouit dicens. Deline frater ab hac insania ne tale quid ulterius loquaris. Qui correptione senis non profecit in melius. sed per elationem mentis inflatus: super ignem stare cepit audacter nullo sibi penitus impante. eratque conspiciere quomodo coopante inimico beati generis et domino permittente: nequaquam pustus

fuerit ignis actu. **H**oc ipm vero qd gel
lit impune. ad augmentum. pfectus eius infa
nie fm qd scriptu est. Ad pranos prauas
vias mittit dñs. **H**oc itaq; cū fuisset factū
postera die idē frater mature. p̄ficiscēs ac
velut exprobrās eis aiebat. **U**bi ē fides ve
stra. **P**ost nō multū vero t̄pis cernēs dya
bolus eū sibi p om̄ia mācipatū. ⁊ facile ad
que vellet facinora euz posse p̄pellere. trās
figurauit se in mulierē pulcrā splēdidis
vestib; adornatā. ⁊ cepit ostiū celle eius ve
hemēter extūdere. **Q**ui cum apuisset. ait
ei dyabolus in habitu mulieris immutat?
Oblecro te qz nimis a creditorib; vrgeoz.
⁊ metuo ne me aliqua picula p̄tendāt re
cipias in tuā cellulā. qm̄ debitū soluere ne
queo quaten? p te salua facta grās referam
Dñs eī me direxit ad te. **Q**ui cecitate mē
tis penitus obscurat? nec valēs discerne
re quis esset qui sibi talia loqueret. **D**iabo
lum miser in suū recepit exitium. **T**ūc ho
stis nostre substantie vidēs eum ad oē scel?
esse p̄cipit. immisit ei turpē cogitationem
Qui mor cessit inimici suggestionib;. ⁊ ei
ius quasi muliebres petiuit amplex? **Q**uē
spūs immūdius inuadēs elisit atrociter. et
reuolutus sup pavimentū veluti mortuus
diu multūq; p̄mansit. **P**ost aliquantos autē
dies tandē in se reuersus ⁊ demētie. p̄prie
sero penitēs ad sanctum palemonēz venit.
⁊ cum magno fletu qd sibi accidisset expo
suit. vociferās ⁊ dicens. **A**gnosce pater ag
sce q; ego causa pditōis mee existā. **B**ene
em̄ me p̄monere dignat? es. sed ego ifelix
qui te audire p̄tempsi. **Q**uapropter obse
cro vt me sanctis orōnib; tuis adiunare di
gneris ne sub ingēti piculo p̄stitutū discre
pat inimic? ⁊ pimat. **C**unq; ista cum lacri
mis ⁊ fletib; p̄sequeret. ⁊ sanct? palemon
beatūq; pachomius lacrimas p̄ eo funde
rent p̄patiētes. subito corrept? ab immū
do spū de p̄spectu eoz. p̄silijt. ⁊ p̄ deserta di
scurrēns agebat infrenis. **P**eruenit autēz
ad ciuitatē. **D**anos noie. ac deinceps ī for
nace balnei p̄ amentā se se precipitans in
cendio p̄tinus interiit.

Quō **P**achomius manus suas lava
bat in sanguine peccatoris

Hec audiens vidensq; **P**achomi
us magis ac magis incubuit ab
stinētie tenere mēsuram. et cū in
om̄ibus tūc maxime in oratōibus animuz
seruare peringilē. iuxta illud qd scriptū est
Dñi custodia serua cor tuū. intātū vt euz
senex imitaret attonitus. quia non solum
conluetā abstinentie regulaz alacer extrin
secus adimplebat. sed etiam intrinsec? con
sciētiam suam iuxta celestium formaz stu
debat exhibere purissimā. sicut beatus apo
stolus dicit. **G**loria nostra hec est. testimo
niū cōscientie nostre. certus ex hoc magis
sibi in celestib; parari mercedē. **N**am euz
diuinas scripturas legeret memorieq; mā
daret. non id passim negligēterq; faciebat
sed vnūquodq; p̄ceptum solerter exami
nans ac pia monita pertractās. studebat in
dies opere perficere que memoria retenta
bat. **P**recipue vero humilitatis ac patien
tie munere vtēbatur. ⁊ erga deū proximū
q; purissima dilectōne p̄ multis nitebat
excellere. **H**ec autē aliaq; eius clara vidi
cimus a sanctis homibus dei qui simul cū
eo multo tēpore sunt morati. quib; etiā vi
te spiritualis exēpla cōtulerat. post lectio
nem diuine legis ea que ad edificatōem ani
marū p̄tinēt referens diligenter. **Q**ue cū
multa sint ⁊ vires nostre puitatis excedāt
non oia p̄nti stilo p̄scripsim?. nō eī sum?
idonei tātū merita eloq; pari depromē
Que secretiora herem̄ pachomii? expetit

Igitur **P**achomii? erga loca mon
tis vbi sancti morabantur plena
spinis nudis pedibus incedebat.
et cum infigerentur ei plurime letabat pa
tienter ac fortiter ferens. recolens q; do
minus noster in cruce clauis fuerit dignā
ter affixus. **D**iligebat autē **A**nachoresim
plurimū frequēter expetēs solitudinē. ⁊ il
lic diu ī orōe p̄sistēs dño supplicabat vt tā
se q; hoīes oēs ab vnuer? inimici fraudi
bus clementer eriperet.

Quorū celo lapsa est ad pachomium

Quodam vero tempore cōtiguit vt
Pachomius p̄cula cella sua pro
gressus veniret ad quendā vicuz

cui nomē est tabennēsis. in quo tūc nullus penitus habitator existeret. Ubi cū p amo re diutius in orōmbz pduraret. vox ad eū celit? delata est. dicēs. **V**ane istic opacho nni 7 monasteriū pstrue. **E**lēturi sunt nan qz ad te qz plurimi tua cupiētes instōne p ficere quibz ducatiū pstabis iuxta regulam quā monstauero tibi. **E**t p̄tinus apparuit angelus dñi deferēs ei tabulā in qua erat omnis forma instōnis ascripta. qua docendi forēt. quicūqz ad eius magisterij studia p uenissent. **Q**uā regulā tabennēsis hodieqz custodiuit. eodē cibo sp̄ vtētes 7 bitu. ip̄am quoqz disciplinā sollicita circūspectōe suā tes. **N**ā monachi qui ibidē cōmanēt non solū more sed 7 robore corporis 7 locoz situ p̄ ceteris longe diuersi sunt. 7 necesse ē eos diuersam regulā custodire. **H**āc ergo voce pachomi? mētis sinceritate discernēs qm illi dīna grā 7 merita vite p̄tulerunt: agno uit ad se celit? delatā. r̄gulāqz valde mira biles approbavit. **T**ūc reuersus ad vene rabilē lenē retulit quē admodū voce sit di uina p̄monitus. obsecrās vt secū piter ve niret ad locum quo posset dñi mandata ex plere. **Q**ui nolēs eū in aliquo p̄tristate vt pote carissimū filiū p̄cibo eius ilico paruit atqz ad p̄fatā villā cum eo puenit. modicāqz ibi cellulā p̄struētes. letabant̄ in dño p̄missionū eius bñficia p̄stolantes. **P**̄ ali quantulū vero t̄pis ait palemon ad pachomium. **Q**m cerno grām tibi a deo esse col latam: 7 deinceps istic p̄manere disponis. veni statuam? inter nos pactū vt nō diuis damur ab inuicē. sed q̄diu in hac luce ver sam vilitatōe nos p̄solemur assidua. **U**tri qz placuit hec pactō quā omni tpe vite lue tam bt̄is senex qz sanctus pachomius soli citus sunt executi.

De obitu sc̄i Palemonis heremite.

Inter hec venerabilis idē Pale mō dolore plen? qui ex nimia cō tinētia illi puenerat. toto corpore graui cepit egritudinis incōmodo laborare. **N**ā sumebat elcā potu sepius abstinēs. itē solūmodo bibeat nihil cibi p̄cipiēs. **R**ogatus ab aliquibz fratribz qui ad eū grā vi

sitatōis adnenerāt. ne penitus corp? debile frāgeret. tandē cessit orōmbz eoz vt victu p̄gruo attenuata mēbra refouere. **S**ed nō hoc diuti? ptulit. **N**ā grauiorēs solito do lores exptus relicta ciboz insolētia: ad an tiquū victū sine dilatōe reuertit̄ dicēs. **S**i martires xp̄i alij p̄ frustra lacerati. alij capi te celi. nonnulli etiā ignibz sunt cremati: et tñ vsqz ad finem fortiter p̄ fide tolerauerunt. cur ergo patiētie p̄mia pul cedēs do lozibz impatiēter abijciā: 7 v̄siderio vite p̄ sentis afflictōes momentaneas inaniter ex p̄uiscā. **V**eniqz suadētibz acquiem cibos insolitos sumere qui mihi dolores auerūt potius qz vllā requē p̄stiterūt. **R**ecurrā igit̄ ad p̄stina remedia 7 p̄tinētie subsidia nō relinquā: in quibz est vt ego cert? sum omnis requies 7 vera leticia. **N**on ei p̄pter homies hec arma suscepi. sed ob amorem xp̄i bis certare p̄posui. **S**ic itaqz viriliter agēs. intra mēsem diez valido lāguore cō sumptus est. **A**d quē pachomi? veniēs so uebat eum vt p̄rem: de osculās pedes ei? at qz p̄lectēs. 7 veluti vale faciēs sic ei videbatur affari. **E**lenerabil̄ aut̄ senex oīm v̄tutū grā cumulat? 7 plenus diez sicut scriptuz est quieuit in pace. **T**ūc sc̄us pachomius corpus ei? sepeluit. cuius aīa suscepta cho ris angelicis ad celos euecta est.

De simul cōuersabāte Pachomius et frater eius Iohannes.

Quo pacto pachomius ad p̄p̄riuz diuersozū reuertit̄. **E**t nō p̄ multum t̄pis germanus ei? Iohānes nomie cūcta de illo p̄p̄riēs venit ad eum. **Q**uē cū vidisset gauisus est plurimū. naz ex quo baptisatus in xp̄m crediderat 7 soli taria vitā elegerat nullū suoz viderat pro pinquoz. **I**git̄ iohānes vt vere pachomij frater: imitator eius effect? cū eo p̄manit vñū bñtes idēqz p̄positū. eūdēqz circa de um dilectōis affectū. **E**t quia i lege dī diez bus meditabant̄ ac noctibz. nullis terreno rum negocioz curis aim deprimēbāt. **N**ā et si quic qz superat illis ex his que suis ma nibz opabant̄ id cōtinuo distribuebāt egē tibz. ut iuxta p̄ceptū dñi ihesu xp̄i de cōsino mīme cogitarēt. **I**n tāta vero p̄sumētozū

penuria sese pstrinrerant. vt nunq̄ lebetone alio vterentur. nisi cū indumēti sordes necessitas coegisset eluere. Lebeton autē lina vestis est. instar collobij quo monachi vtuntur hodieq̄ per Thebaydem ⁊ egip̄tum. Sed beatus Pachomius ad humiliandum corpus pp̄riū induebat se plerūq̄ cilicio. ⁊ p̄ annos. xv. post illos ingenres sudores atq̄ labores abstinentie. non iacens somnū capiebat noctibz sed in medio cellule sue residens. adeo vt nec dorsum saltē p̄ sustentatione reclinaret Cūq̄ nimis ex hoc affligere ferebat tñ equanimitē hunc laborē spe quodammodo iam plibans eam requiem que sibi pabatur in celis. Plurimoz nāq̄ considerans instituta dabat semp̄ operā. cū pp̄rio fratre ad maioris virtutis augmenta p̄surgere. Opera bant autē ⁊ sedilia et vniuersiq̄ sicut poterat ita vnebat cum summa sez humilitate et patientia ⁊ fide nō ficta.

De p̄flicto Pachomij p̄tra iram et indignationem. R

Inter lxx Pachomius iterū diuinitus ammonitus p̄ regulis quibus deberent institui: qui erant p̄ eum domino credituri. cepit cū germano suo habitaculū in quo manebant capacious reddere. ⁊ edificijs ampliare q̄ plurimis eoz vt dixi gr̄a. qui seculo renūciantes ad seruiendū xp̄o erant sine dubitatione venturi. quatenus essent spacia digna meniaz in quibz eoz posset recipi multitudo. Cū ḡ sanctus pachomius hac intentione qua dictum est locoꝝ ambitus extenderet. ⁊ monasterij mema dilataret. idem frater eius Anachorezim cogitans habitaculi diligebat angustias ⁊ nimū indigne ferens: erat em̄ natu maior. ait beato pachomio. Desine ab hac intentione tua. Quid agis rem sup̄flnam inaniter temetipsum dilatare cōtendens. Qui cum becaudisset. grauitē quidē tulit q̄ insolitā audisset iniuriā. Veruntamē nihil oīno ei r̄ndit. sed mansuete sustinens sese p̄tinuit. Consequenti vero nocte ad inferiora domus descendens. cui⁹ aliquā p̄tez ipse construxerat. p̄stravit se in orationē cepitq̄ flere vehementer ac dice

re. **De** mibi. qz prudentia carnis adhuc in me sibi vendicat locū. Adhuc em̄ fm̄ carnem ambulo. sicut nup̄ exptus sum. Tante nāq̄ p̄uersationis. insituta suscipiens. equū non est vt me modo impatientia precipitet. mō meror̄ veret. modo merito videar irasci. Misere mei dñe ne peream. nec dyaboli deceptus fraude succūbaz. Si ei me tua gr̄a deseruerit. ⁊ aliquā in me p̄tem suoz actū repererit inimicus durissime eius seruituti subijciat. quia scriptum est. **A**quo quis sup̄at. huic ⁊ seruus adijciat. Et iterū scriptum est. **S**i totā legem quis impleuerit. offendat autē i vno factus est oīm reus. **C**redo dñe. q̄ miserationes tue multe sunt. que me nullis meritis subnixum adiuuabunt. viāq̄ sanctorū tuoz illūmiatis ingrediat. ⁊ in anteriora me semp̄ extendens. obliuiscat ea que retro sūt **S**ic em̄ famuloꝝ tuoz chor⁹ qui tibi a seculo placuit. tuo p̄tectus auxilio. dyaboli vitauit incursum. et longe lateq̄ p̄ multoz salute mirabili de core splenduit. **E**go autē dñe quō alios docere temptabo. quos per me ad monachoꝝ p̄positū vocare dignat⁹ fueris. cum nec passionēs carnis aduers⁹ animā militantes deuicerim. nec legē tuā in. maculata mente seruauerim. **S**ed p̄fidoꝝ x̄pe. q̄ tua mibi virtus in omnibz semper assistat. eaq̄ gerā que tuis p̄spectibus placeant. **R**emitte clementissime deus remitte. precor omnia peccata mea ⁊ cor meum iugiter inspectione purifica. **H**ec igit̄ cum lacrimis dño p̄fitebar. ⁊ fletibz nocte p̄uigil in oratiōe p̄sistens. ⁊ p̄ nimietate suozis atq̄ lacrimarū: nam tempus erat estatis. ita pannū vbi orauerat humectum reddidit vt fusa illic aqua crederet̄. **C**onsueuerat autem stans in oratione manus expandere quas per aliquot horaz spacia minime colligebat. sed extensione diuturna: veluti cruci confixum. corpus retinebat immobile. ⁊ sic animū suū ad vigilandum in p̄cibus excitabat. **E**t quis esset in omni virtutum genere prepotens. incredibili tamen humilitate et mira mansuetudine cum suo germano cohabitans eum p̄ omnia sustinebat. **Q**ui nō post multū t̄pis

Solum

vite p̄ntis cursum implevit. Cuius funus debito curavit honore Pachomii. Nam totā noctē sup eius cadaver. psalmis egit hymnisq̄ psalms. et aiam quidē eius ofio. cui et ipse crediderat. corpus vero solcite reddidit sepulture.

Quomodo illicitis cogitationibus dyabolo resistebat.

Unc infatigabilis Pachomius carta et singulari conversatione semet ipsius affligens. studebat integre se atq̄ immaculatū in oib̄ exhibere. Si quā autē eū cogitatio pulsasset illicita mor eā diuino munere repellebat. atq̄ in timore dñi pleuerabat affixus. eternarū memorū penarū et dolorū sine fine manentium. ignis sc̄z illius inextinguibilis et dñi eorū nūq̄ morientium. Cū bis itaq̄ pachomii modis et ab illicitis abstineret et ad meliora proficeret. dilatandi monasterii curā gerebat nō modicā. p̄ susceptione multorū. Cui dyabolus vehementer expetit obistere stridentib̄ sup eū dentibus peluti singulari sermone. temptatōes ei varia et excitabat. si forsitan aduersus eū fraudis sue repisset ingressus. Sed hic scuto fidei communitus vigilanter inimici declinabat insidias. sanctas scripturas memoria retinēs atq̄ decantans.

De insidijs et illusionibus dyaboli.

Quadā vero die cū pachomius supplicaret dño. et genua vellet in oratione curuare. an̄ aspectū ei⁹ demonū prestigij lacus apparuit. Huiusmodi namq̄ figuras inanes atq̄ superfluas hostis hūani generis semp̄ exhibere festinat. ut aliqua surreptione vel fraude mens orantis a propria intentione distracta. p̄ces dño purissimas offerre nō possit. Pachomius autē machinamēta xp̄o reuelate cognoscēs. p̄terque despicens. maxia fidei capiebat augmenta. hos quidē arguēs. deū xp̄o solita gratū actione b̄dicens. Consueverat q̄z sc̄z vitæ p̄cul a monasterio suo cā orationis ad loca remotiora discedere. Qui cū erinde reuertere. imundi sp̄s illudentes. frequenter facto velut ordine p̄cedebāt. exhortātes alter alterū quasi an̄ iudicē directi agminibus ac dicentes. date locū boni dei. Pachomius

autē spe xp̄i redemptoris armatus spernebat eorū ridiculosa figmēta. et ac si canū latratus ineptissimos reputabat. Qui magnā viri considerantes constantiā. q̄ in nullo p̄sus tantis luctantibus frāgeret. irrūit super eū magno cuneo p̄globati et circumdantes eius habitaculū. nisi sunt illud a fundamento p̄uellere. ita ut putaret sanctus locū fuisse collapsum. Qui manēs intrepidus. conuetā cytharā spiritualis plectri modulatioe pulsabat. ingenti voce decantans. De nocte refugium et virtus. adiutor in tribulationibus q̄ inuenerūt nos nimis p̄terea nō timebimus dū turbabit terra. Quo psallente p̄tinus est facta tranquillitas. et impetus inimicorū velut fumus euannit. paululus q̄ dem recedēs. ut canes qui fugati fuerūt ad p̄ns vidēt abscedere. sed impudētiores postea reuertunt. Nā cū idē sc̄z post orōnes ad op̄ solitū p̄sedisset instar gallinacij nimie magnitudinis corā eo visus ē inimicus. crebras iterās voces. et clamores inconditos excitās. deinde saliens in eum suis velut unguibus fede lacerauit. Qui signo crucis frontē suā muniēs. exufflauit eū. moxq̄ fugatus est. Intelligebat enim cūctas inimici versutias. et timore diuino p̄ditus. illusiones ei⁹ p̄nibilo p̄putabat. Unde frequēter ab eo laceſſitus. in nullo laceſſere poterat. sed tanq̄ turris inexpugnabilis. patientissim⁹ ad omnia certamina p̄durabat. Rurs⁹ alio tpe cohortes demonū tali genere fatalitatis sanctū dei famulū fallere molunt. Plures enim p̄uenientes in unū arboris foliū. corā eo magnis nisibus p̄uoluerē videbant et summo conamine trahere dextra leuāq̄ ductis ordib̄. ac se se mutuo cohortantes sic insistere nitebantur. ac si magni lapidis mouerēt pond⁹ imensū. Hoc autē nequissimi sp̄s idcirco faciebant ut mentē ei⁹ si possent in risu forte resolverēt. et inuenirēt vs̄ illi exprobrarent. Quorū pachomius ipudentiā cernēs ingenuit atq̄ ad dñm solitis p̄cibus p̄uolauit. statimq̄ virtute xp̄i tot⁹ eorū cuneus est ad nihilū redact⁹. Frequēter etiā cū resideret ad mensā deorū gr̄as ageret apparebāt illi in habitu pulcherrimā mulierū. specie

differentiū ⁊ paci ac feda nuditate sp̄i-
cū. eidem a stare videbant ⁊ ex appolitis
p̄tingere. Sed athleta fortissimus. Quis
sentiret ex hoc ipso molestiā. tñ exteriores
oculos claudens. ⁊ interiores ad dñm re-
serans. eoz molimina deridebat. Aderat
em̄ mi ficos ⁊ dñ. q̄ etiā nunc p̄ritis ac re-
ctis corde cūctis adesse dignat⁹ ⁊ dicit no-
lite timere. ego vobiscū suz oib⁹ dieb⁹ vsqz
ad p̄sumptionē seculi. suūqz fidelē serua-
bat in omnib⁹.

**De verberibus quibus affligebat diabol⁹
Pachomium.**

Alia quoqz vice cū idē sanct⁹ gra-
uibus dyaboli molestijs vrgeret
sic ab eo crudeliter ē cels⁹. vt a ve-
spera vsqz mane totū corpus cū mult⁹ esset
verberib⁹ exarātū. Et quāqz dolorib⁹ cruci-
aretur imanib⁹. nulla tñ desperatione peni-
tus frangebat. sed memor erat dñi. q̄ suos
suos nō deserit in tēptatōe. Tūc qdā mō-
chus Apollō nomie. gr̄a visendi vēit ad
eū. Cui⁹ pachomiu⁹ loquēs. ea q̄ p̄tinēt ad
salutē. insidias dyaboli multiformes eē. p̄-
nunciāns. cepit etiā illa que circa se gerebā-
tur exponere. quātāqz sibi p̄ eoz acerbita-
tes illata essent verbera recensere. Ad quez
monach⁹ ait. Viriliter age. ⁊ p̄fortet cor
tuū venerabilis pater. Sciēs em̄ dyabol⁹
qz si te suis cedentē p̄sictib⁹ vicerit. p̄se q̄n-
ter etiā nos qui p̄ viriū possibilitate certa-
minū tuoz sectatores existim⁹. quib⁹ mar-
ma p̄ te capim⁹ exempla virtutū facile su-
pabit. idcirco te rebemēter impugnare n̄
desinit. Sed tu dñi p̄tectione munitus. im-
petum eius fortiter accipe. ne quod absit ⁊
p̄ nobis cogaris reddere rōnem. Nam si
tu qui nobis gr̄a diuina p̄relatus es aliq̄
desidia cesseris. multis occasione ruine. cau-
samqz p̄stabis. Hec audiēs pachomiu⁹. gr̄a-
des accepit vires aduersus demonū insidi-
as. ⁊ glorificans deū de fratris p̄sentia. p̄ca-
batur eū. ne se desereret. Erinde demorat⁹
sepe veniebat ad senē. Qui post aliquantū
tpis dum solito Pachomiu⁹ visitans. pau-
cis cū eo dieb⁹ remoratus esset. valida in-
firmitate correptus. hūanis rebus excessit
iuxta votū senis. dies suos p̄fecta cōuersa

tionē p̄sumans. Sepeliē itaqz sanctis ma-
nibus. psalmis ab eo ⁊ hymnis ⁊ canticis
spiritualibus ex more celebratis.

**De securitate ⁊ p̄tate que a domino est
consecutus.**

Quātam vero post hec fiducia bea-
tus Pachomiu⁹ apud dñm acqui-
sierat. ⁊ ita spe diuina magnificus
habebat. vt sepe numero calcaret sup ser-
pentes ⁊ scorpiones. ⁊ p̄ oia maneret illes⁹
necnō cocodrilli si qñ necessitas flumiū trā-
sire p̄pelleret. eū cū sūma subiēctione porta-
bant exponētes eū ad locū quēcumqz p̄cep-
isset. Sup his ergo deo gr̄as referens. q̄
eū ab vniuersis inimici fraudib⁹ suauerit
illesum. orabat dicēs. Bñdict⁹ es dñe de⁹
patrū nostrorū. qui nō desperisti humilita-
tē meā. necqz fuisti me nimis infirmū. De-
cepi v̄ illud fraude dyaboli. sed misericordi-
ter ignorantie mee discutens tenebras do-
cuisisti me facere volūtate tuā. Nā cū pulil-
lus essem et abiectus. ac vite mee penitus
nescius. timoris tui sensum mihi largit⁹
es vt tenebras exteriores ⁊ supplicia eter-
na deuigans. te verā lucē gaudiūqz p̄ben-
ne cognoscerē.

**De oratione qua orauit. vt p̄tra inimici
cum p̄ualeret.**

Quāqz se videret assidua demonis
impugnatione pulsari tanqz for-
tissim⁹ athleta nimis alacer. p̄ vite
sanctitate certabat. postulans a dño vt si fi-
eri posset q̄ modū humane fragilitatis exce-
deret necessitatē somni suparet. quatenus
dieb⁹ ac noctib⁹ vigilans. aduersarioz ma-
chinamēta destrueret sicut scriptū ē. Per-
sequar inimicos meos ⁊ p̄bendā illos et
nō p̄uertar donec deficiant. Affigaz illos
nec poterūt stare. cadēt sub⁹ pedes meos ⁊
p̄cristi me v̄tute ad bellū. Postqz v̄o hec
petitio ei⁹ quantū p̄ditio p̄misit hūana cō-
pleta est. inuisibilē tanqz vidēs sustinuit. in
eloquijs celestib⁹ se p̄seuerāter exercens.
Preces autem eius incessabiles erant. vt
domini voluntas in omnibus impleteretur.

**De familiaritate angeli qui locutus est
cum eo.**

Folium

Quodam autē tpe cum Pachomius vigilaret in orōe. apparuit illi angelus dñi dicens. Glolūtas domi est o pachomi. vt ei pura mēte deseruiēs ⁊ iuxta formā q̄ tibi oīsa est cūctos instituas. ac deo eribere contendas. **A**ccepit ei dudum tabulaz in qua erāt hęc adnotata. **Regula monachoz quā Pachomius ab angelo suscepit.**

Singulis iuxta vires suas edere ⁊ cedas ⁊ bibere ⁊ p̄ mō vescentiū laborare ⁊ pellas ⁊ neq; cōmedere molestes. neq; ieiunare p̄bibeas. Validi oribus quidē ⁊ cōmedentib; validiora. leuioza vero infirmiorib; ⁊ abstinentib; imponas. **F**acies autē cellulas diuersas. ⁊ trinof p̄ vnāquāq; cellulā māere p̄stituas. **Q**uoniam cibis in vno loco parēt atq; p̄sumatur. **I**nduant autē noctib; lebitenos lineos p̄cincti lūbos. habeantq; singuli melotē id ē caprinā pellē p̄fectam albā. sine qua nō comedant neq; dormiāt. **A**ccedētes tñ ad cōmunionē sacramentoz xpi. ⁊ cingulos soluiant ⁊ melotē deponant. cucullis vtētes tñ modo. **H**oc erat etiā p̄ceptuz. vt iuxta numerū elementoz ⁊ grecaz l̄az. xxiiij. turmaz mōachoz turme p̄stituerētur. ita vt singulis turmis ip̄ponerēt singulaz nomina litteraz. id est alpha ⁊ deinceps vsq; ad o. vt cū interrogaret archimandrita de aliquo in multitudine tanta. facili r̄sione cognosceret. **C**lerbi ḡa. vt cū dicerz alpha vel cetera et rursus subnota o vel fili. **A**p̄rio q̄dā signo nomis l̄erminuscuusq; turme mores exprimeret. simpliciorib; ⁊ innocentiorib; iota nomē imponēs. difficili oribus autem et tortuosis decem competēter accōmodans. ita vt p̄ modo cōuersatōnis ⁊ p̄positi singulis turmis cetera elementa p̄signaret. solis spiritalib; hęc ipsa que significarent scire valentib;. **S**z ⁊ hoc ferebatur ascriptum. vt pegrinus monasterij si veniret. habens habitū diuersum nullus cum eo comederet. excepto eo qui iter agens id obseruare nō posset. **Q**ui nō se ad hoc intraret monasteriū. vt ibi iugiter maneret p̄ tres annos a studijs sacrationibus arceret. oparet tantū opa sua simpli-

citer ⁊ ita post trienniū stadiū certamis introiret. **C**ū autē comederent capita sua cucullis operirent. ne frater fratrem videret manducantem. ⁊ vt nullus comedens loq̄ retur. nec p̄ter mensam suos alibi circumferret aspectus. **N**ec nō ab angelo qui cum Pachomio loquebat̄ hoc quoq; p̄stitutū est. vt diurne orationes duodecim fierent ⁊ vesptine. xij. et nocturne. xij. **C**ūq; pachomius diceret paucas esse. r̄sedit angelus. **H**as constitui quas possent infirmiores absq; labore p̄ficere. **C**eterz qui p̄fecti sūt hac lege non indigent. **A**pud se nāq; in p̄p̄rijs p̄stituti cellulis orare nō desinunt. q̄ puritate mentis ⁊ diuina p̄templatōe pascuntur. **C**unq; hoc dixisset nūcius celestis abscessit. **E**t pachomius solito deo gr̄as referens. de visione cert⁹ est reddit⁹ quā trina reuelatione cognouerat. cepitq; cunctos suscipere qui se dei miserationib; offerrebant. quos etiā post longā p̄uersationis exp̄ientiā. monachoz cetib; aggregabat. instruens eos illecebras mūdi fugere. sanctisq; semp institutionib; inherere. **P**rimus autē amonens beatus Pachomius vt generaliter monach⁹ vniuerso renūciat. deinde iuxta euāgelicū p̄ceptū parentibus suis ⁊ ad postremū sibi met. vt ita possit tollere crucē suā. ⁊ xpi vestigia veneranda sectari. **T**ali itaq; beati senis amonitōne formati. fructus penitētie dignos offerrebāt maxime p̄siderātes eñ iam etate defessum. infatigabili studio spiritalis vite fruire. nō solū nāq; se districtiori regule subdiderat. sed ⁊ totius monasterij sollicitudinē curāq; portabat. vltra vires oib; fruire p̄tendē. **A**d horā nāq; cuius ip̄e pabat mensaz fratrib;. ⁊ solita exhibebat officia. **N**ec nō iortulis ferebat olera. que suis manib; irrigabat. **S**iquis etiā monasterij pulsasset ostium. vigilanter occurrēs r̄sillum reddebat. **I**nfirmis autē dieb; obsequēbat ⁊ noctib; ⁊ in his omnib; se maxīm exemplū suis discipulis offerebat. **Q**ua p̄pter h̄j qui nuper ad dñi seruitiū veniebāt alacriores ad oīa pietatis officia reddebant. qz ad aliud sollicitudinū onus ad huc obedire nō poterant securus esse ab vniuersis dissensionib;

annonebat dicens. In quo vocati estis fratres viriliter in eo plustite. psalmos dicite. libros alios et precipue secundum euangelium memoria retinete. Sic enim seruientes domino. et iuxta mandata eius inuicem diligentes vos quidem eritis perfecti. meum vero spiritum pro omnia refouebitis. perfectum si omnia precepta celestia fueritis sollicitius executi.

De narratione trium venientium ad pachomium.

Rant autem tres hominum vici qui primitus ad pachomium conuenerunt quorum ista sunt nomina. postsentelius et suris et oblis. quibus dei verbum pachomius frequenter insinuans. multum eos inuenerat. et ad emulationem spiritualis operis incitabat. Qui etiam propter plantas vitam sentis. speculum esse virtutis nimis ammirabant dicentes Errant valde qui putant homines exinde iam a nativitate paratum quodam privilegio beatos existere. ut arbitrii libertas adimatur. et peccatores pro peccatis non possint operam dare virtutibus. Ecce enim manifestissima in hoc venerabili patre domini conspiciuntur largitas quam cum de peccatis ortus sit gentilibus et prophetis ad tantam se beatitudinem diuini cultus extendit. ut omnia christi mandata profecerit. Unum certum est et nos et quicumque voluerint adiuvante dei gratia norma sancti viri posse subsistere sicut et ipse perfectissimorum patrum emulatus est sanctitate. Denique quid est aliud quod in euangelio scriptum est. dicente christo. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego reficiam vos. nisi ut iniqua percipientes onera. que deprimunt genus humanum. bono incommutabili sine distractione iungamur. Et ideo profuerem usque in finem cum hoc sene ut glorificari cum ipso in illa prebenni beatitudine mereamur. Nam recte nos instruit dominico non solum verbo. sed quod est efficax proprio mirabiliter informat exemplo. Tunc accedentes ad sanctum Pachomium dicit ei. Pater venerabilis. cur solus monasterii curam sustines. Quibus ille respondit. Nemo iugum subito iumentis imponens laborare compellit. et tanto primit onere quam sub falce deficiat sed paulatim assuescunt ea levioribus exercens anteponderibus. usque dum valeant et optime possint

ad opera graviora surgere. Eodem modo nos conuenit mensura ipsa qua nobis melius est ipse sic agere vobiscum. ut de vestra pro omnia gaudeamus firmitate. Clemensissimus autem deus qui nunquam preces humilitatis mee desperit. corda vestra in sua disciplina corroboret. ut omne opus bonum proficere cum patientia et longanimitate possitis. sanctorum patrum vestigia subsequentes. ut sinceram ac deo placitam conversationem vestram videntes. alij ad christi finem veniant. curamque monasterii patris equo labore sustentent.

De pachomio multos suscepit in habitu monachi.

Regulas igitur eis quas acceperat tradidit sed ut laborarent moderatum cibum. vilissimum vestimentum somnum etiam propterentem. Unum factum est ut iuxta voluntatem domini qui omnes homines conuocat ad salutem cunctarum bonorum incrementa largitur. ad senem plurimum conuolarent. volentes propter conuolari. inter quos erant Peculius et cornelius. Paulus quoque Pachomius alter. et Johannes qui omnes immaculatam fidem beati patris et doctrinam salutiferam libenter amplexi sunt. Statuitque ut homines qui poterant monasterium suscipere curam. et ita in brevi multiplicatus est monachorum numerus. Proinde de cum sollemnitas ex more deposceret ut misteriorum celestium participes fierent. ex primis viculis presbiteros conuocabat. qui eis festiuitatem leticie spiritualis implerent. Non enim patiebatur idem sener inter eos quempiam. qui clericatus officio fungeret. Dicebat enim multo melius esse atque modum monachis non solum pro plus honorem non querere primatum et glorie veritatem occasiones huiusmodi de cetero nobis deputari. quam frequenter hinc iter fratres pro intentiones et emulationes inutiles nascerentur. Sicut enim scintilla ignis cum in messem ceciderit non cito restringitur. sed in terdum totum anni fructum exurit. ita cogitatio fera habitus si mentes irrepleverit monachorum. ut vel primi cupiant esse vel clerici. nisi cito suggestionis huiusmodi ardorem de suo corde repererint. ilico prodeunt proinentiam multis laboribus acquisitam. Oportet ergo cum mansuetudine caritate comunicantes christi ecclesie

Folium

clericos venerari. q̄ hoc expedit monachis nullas aut religiosas appetere dignitates. Si vero reperim⁹ al. quos ex monachis iam pridem clericos ab ep̄is ordinatos. amplectamur eorū miserū. q̄ in veteri testamēto nō omne vulgus sac̄ plumebat officiū sed h̄j tantū qui erāt de tribu **Leui** ad hec obsequia mancipabant. Si qñ igit̄ extraneus frater aduenerit de quo certū est q̄ sacerdotij fungat̄ officio nō exprobrē⁹ ei tā q̄ qui sacra iura puaserit. et bis se miserij insolenter ingesserit. Quō nanc̄ hoc de eo suspicabimur quē nobis ad celebrāda celestia sacramēta enixius obsecram⁹. Immo magis vt patrē et nobis in hac re obedientem plus venerari puenit. r̄pote q̄ sanctorū vestigia sectetur. et illibatū deo mun⁹ offerre nō desinat. maxime si p̄uersatio eius expectata cūctis est et p̄bata. Si vero qd̄ absit in aliquo putatur esse collapsus. de eo iudicare nos nō possum⁹. Deus em̄ index iustus. p̄stitit sup̄ eos ep̄os iudices. qui beatorū ap̄loꝝ successores et imitatores existunt. qui p̄nt̄ spiritali examine discernere negotia singuloꝝ. et eque de eis ferre iudicium. Nos aut̄ p̄patiamur ex imo pectore talibus. quia et misericordes nos dñs nosse esse cōmonuit. cui supplicare iugiter optet. ne nos in aliquā temptationē patiat̄ induci. Hec a memorato patre. nō solū dicebātur vtiliter. s̄ et cū omni sollicitudine seruebantur. Si qñ denic̄q̄ venisset ad eū clericus. qui sub eius vellet regula viuere dignitati eius honorē reddebat. eccie debitū. ille vero monachorū seruiens institutis tā q̄ patri se multa humilitate subdebat.

De humilitate pachomij.

Ones aut̄ xp̄i famulos beatus pachomij⁹ adeo diligebat vt eis sēp p̄pateretur paterno affectu. Senibus etiā et egrotantib⁹. necnō et puulis misericordie opa p̄p̄ijs manib⁹ ingerebat. p̄ ceteris eorū mētes munimine spiritali corroboraue. Cūq̄ in fide et ope multi p̄ficerent. et magnus frat̄ū numer⁹ aueretur. omnes p̄pe modū satagebant emulatores eius esse virtutis. Cōstituit igit̄ ex eis p̄positos qui sibi ad lucrandas aīas que ad eū quoti-

die p̄fluebant adiutores existerent. Plurimis em̄ sicuti dictū est ad eū venientib⁹. et multipliciter in ope spiritali crescentibus. magna quedā p̄uersationis eorū videbatur esse diuersitas. Quib⁹ senex iuxta datā sibi diuinitus regulā gr̄a xp̄i semp̄ omnia moderantem. p̄ virib⁹ et ingenijs singulorum mensuras et formas opum custodiri censebat. alios quidē vt labore manū victū q̄rerent. alios vt frat̄ū occuparent obsequiis. ne hisdem cūcti t̄p̄ib⁹ p̄scrent. s̄ vnus q̄sq̄ p̄ labore suo vel studio p̄tinētie moderamina retineret. Sollicitudinē v̄o totius dispensationis erga fr̄es et p̄grinos eidez cōmilit. qui se in ordine sequebat̄. Cūuersos aut̄ monachos p̄mptos esse ad obedientiam cōmonebat. vt hoc cōpendio facile p̄fectionis app̄tenderēt celsa fastigia. eorūq̄ sua in timore xp̄i diligenter excoletēt sic em̄ deo poti⁹ q̄ sibi viderēt dū fructus obedientie simplices exhiberent. Sic aut̄ pater venerabilis q̄uis esset spiritalib⁹ actibus occupat⁹. si qñ t̄m̄ acciderit. vt abesset is cui monasterij curā cōmiserat sic adimplebat omnia solus. velut omninū famulus. Et hoc agebat sine aliqua ostentatione v̄t iactantia que magnas spiritaliū viroꝝ sollet euacuare virtutes. Nam summa mēt̄ humilitate cunctos edificabat in dño. v̄t̄ liter v̄niuersa dispensans. Omnia quoq̄ monasteria solcite circūibat. v̄lq̄dū rursus ad eosdē filios suos paterno repedat̄ affectu. Quos inueniens in ope dñi solite vigilare gaudebat. multūq̄ de p̄fectū eorū letabat̄ augmentis.

De charitate Pachomij.

Quodam vero t̄pe videns al. quos mediocres homines in vicinis locis dū pascerent pecora a cōmuni one sacramentorū xp̄i diuinitus abstinere. inijt p̄siliū cū scō **Pycerio** cētyroꝝ ep̄o vt i vico eorū iā pene deserto p̄strueret eccia ad quā puenirent et misteria diuina p̄ciperent. Qd̄ vbi factū est. cū nec dū ibi essent ordinati clerici qui solēnia plebi pagerent. ip̄e ad horā puentus eccie cū monachis occurtebat. salutiferas plebi paginas relegens. quia vt dixi nondū ibidē lectores fuerant

constituti. nec alij clerici qui misteria sacra celebrarent. Quoad ergo presbiter ordinaretur. et reliquus ordo clericorum Pachomius remebat et sic alacriter ac inuerecunde lectoris implebat officium. et ita mentis ac corporis oculos habebat intentos. ut videtur eum populi non hominem sed dei angelum crederent. Unde plures institutione eius ab errore peruersi. facti sunt christiani. Erat enim circa proximi caritatem valde perfectus. et in tantum misericors ut si quoniam vidisset aliquos dyaboli fraude deceptos. eosque non verum deum colere. sed vanis inservire simulacris. super eorum perditione ingemiscebat fortiter. et vixit lacrimas pro eorum salute fundebat.

Quomodo pachomius scripta Origenis damnauit.

Per idem tempus alexandrine ecclesie sanctus episcopus Athanasius perat vir omni virtute mirabilis. Qui cum soleniter Thebayde circumiret ecclesias. et salutari doctrina in fide christi plebem instrueret. accidit ut ad loca tabennensium nauigio perueniret. Quod ubi pachomius agnouit. statim cum vniuersis monachis in eius properauit occursum. omnesque gaudentes et exultantes. cum psalmis et hymnis summum christi susceperunt pontificem. et erat ingens multitudo fratrum qui de eius aduentu letabantur in domino. Pachomius vero non se ostendebat antistiti memorato sed ex industria subtrahens se inter monachorum turbas occultauit ex hac videlicet causa. quod antefatus tentyronum episcopus de eo sanctum Athanasium lepius exorarat. virtum dicens esse mirabilem. et vere famulum dei quem ad honorem sacerdotum dignissime promoueret. id ergo sciens pachomius non ei se manifeste monstrauit iter monachorum agmina delitescens. usque dum idem preteriret episcopus. quem intantum venerabatur. ut nullum presentiorum ipsi tempore hominem diceret. Compererat enim sanctam vitam eius. et persecutiones innumeras quas ab Ariianis pro christu pertulerat nomine. Caritatem quoque quam erga vniuersos et maxime monachos exhibebat. intento mirabatur animo eumque toto cordis

affectu venerabatur. Nec solum hunc diligebat ardentius sed et omnes recte fidei viros. summo studio proferebat. Hereticos autem detestabatur plurimum. et maxime Origenem velut blasphemum ac perfidum vehementer horrebat. qui sub Eracla venerabili alexandrine ciuitatis episcopo de ecclesia pulsus est. quicquid sancte scripture dogmatibus erosa atque detestanda que nonnullorum corda subuenterent expositionibus suis admiscebat. et sicuti solent qui veneni temptant amritudinem melle contegere. sic iste proprium vitium erroris celestium verborum dulcedine limens rudibus exerciosa dogmata propinavit. Quapropter vniuersos fratres sollicitus amonebat. ut non solum ipsi Origenis commenta non legerent. sed neque legentibus quidem aurem penitus admouerent. Unde fertur aliquando reperisse voluminem eius. et in aquam misisse continuo testabatur his verbis. Nisi scire nomen dei in eo esse scriptum. omnes garrulitates blasphemiarum eius ignibus concremassem. adeo recte fuerat amator. emulatoque veritatis. Sic autem inimicis ecclesie odio aduersabatur hostili. ita catholicorum probabatur ad gaudere profectibus. et ipsum christum redemptorem omnium se in sacerdotibus ecclesie cernere testabatur. Si quando vero fratrem detrahentem pro quolibet negotio cognouisset. non solum non credebat ei. sed etiam auertens se mox ab eo. veluti a facie serpentis concitus abscedebat. illud psalmi graphi frequenter insinuans. Detrahentem primo suo occulte hunc persequer. Nihil aiebat bonus de ore suo profert quicquam mali. nec sanctis patribus venenato ore. proprius obloquitur. De qua re multis quidem scripturis dei monstrabat indignam offensam. precipue tamen Marie proferebat exemplum. que mox ut aduersus Moysen querelas obrectationis effudit. profusa lepra diuinum iudicium vitare non potuit. Nec dicens utilitatem maximam audientibus conferebat.

De monasterio quod pachomius lozoni sue construxit.

R

Folium

Quimperit autē Germana soror eius institutionē senis p̄clarā atq; sublimē. cupiens videre eū ad monasterium venit. **Q**uō ubi agnouit Pachomius huiusmodi responsum ei postulatū dirigit. Ecce soror audisti de me q̄ viuam ⁊ incolumis existam perge igitur in pace. ne contristeris q̄ te nō videam corporalib; oculis. **S**i uolueris hanc conuersationem sequi quā teneo. ut possis apud deū misericordiā reperire. cogita tecū diligēter ⁊ tracta. ⁊ si cognouero sanctū cordi tuo se disse. p̄positū precipiam fratrib; meis qui tibi p̄cul edificent mansionē in qua cū disciplina uerecundiāq; p̄sistas. **N**ec dubito q̄ alias exemplo tuo dominus aduocabit. que tecū maneant. ⁊ p̄ te mereant salūtis eterne inuenire subsidium. **N**ullā nāq; requiem in hoc corpe mortis habere poterit homo nisi qui p̄is opibus deo placuerit. **H**ec audiens soror eius fleuit amariter. ⁊ compuncta diuinitus ad exhortationē saluberrimā mox appulit a nīmū. seq; x̄po seruire p̄fessa est. **H**anc ergo mentē Germane sue Pachomius agnoscens. deo gratias egit. qui ei p̄mptam largitus est uoluntatē ⁊ protinus religiosioribus imperat fratrib; bus. ut ei procyl a se monasterium construānt. **Q**uod ubi factum est. ⁊ illa scdm̄ timorē dei uitam duceret. p̄uenerūt ad eam alie plurime. ⁊ breui tempore magne multitudinis mater effecta est. **Q**uas instrues et docens. ut corā cupiditatib; carnalibus abstrahentes ad celestia ⁊ mansura supatollerent. ⁊ ipsa pariter ⁊ uiuēdo ⁊ loquēdo salutis eis itinera demonstrabat. **S**anctus autem Pachomius cuidam Petro etate iam grandeuo ⁊ ueneranda senectute p̄spicuo p̄cepit. ut interdū famulas dei uisitare. et sancta exhortatione iustolleret. **H**abebat enī mortificationē passionū omnium etiam sermonē sicut scriptū est sale conditum. **P**achomius uero descripsit eis regulas quibus uerentes iugiter conuersationis sue monimēta dirigerent. **E**xceptis ei melotis quas femine nō habent omnis institutionis earum forma monachis p̄bat esse consimilis. **S**i quis autem de fratri

bus habebat in monasterio feminatū p̄p̄nā quam aliquaꝝ uel sororē eanicꝝ uisitare uolisset. mittebatur cū eo unus ex seniorib; p̄bate uite ⁊ primū quidē uidebant eaꝝ q̄ sororib; p̄ceerat. ⁊ deinde sub eiꝝ presentia et aliarum que erant p̄uentionis etatis sororem suam uel primā fratrem cū omni pudore et sanctitate cernebat. nihil ei deferēs nec p̄sus ab ea quicq; accipiens. **N**ō enī proprium quid habebant quod sibi mutuo largirentur. eratq; satis uerisq; solū uisitationis officium. memoriaq; futuroꝝ euz spe felicitatis eterne. **S**i qñ uero uel ad stricturam uel ad aliam rem femine monachis indigerent. eligebatur magne conuersationis uir qui fratrib; acquisitis p̄sset officijs. ⁊ cum timore domini laborantes refectionis hora reuertebantur ad monasterium. cauentes apud eas quicq; cibi potulq; percipere. **U**na uero regula tam uirorū q̄ feminatū hodieq; perdurat. nisi q̄ femine melotis ut dixi minime utuntur. **S**i defuncta esset uirgo curantes funus eius relique. cunctaq; q̄ ad sepulturam pertinet adimplentes. deferēbant usq; ad ripā fluminis quod utraq; monasteria diuidit psalmos ex more cantantes. **T**unc transeuntes monachi cum ramis palmarū ac frondibus psallentes transeuebant eam. et in se pulcris suis cum hilaritate condebant.

De conuersatione Theodori uiri dei.

Ec talis ac tanta conuersatio longe lateq; crebescens sancti Pachomij nomē ubiq; peruehens uineros ad agendas deo gratias excitabat. **N**on pauci q; p̄tinentes huius mūdi negocia. singularem monachorū conuersationem et spiritalia studia diligebant. iter quos ⁊ Theodorus adolescens annorum ferme. xiiij. xp̄ianis ortus parentibus. ⁊ secundū seculū ualde claris. hoc modo p̄uersus est. **U**ndecimo die tybe id est ad octauum ydus Ianuarias. quedam apud egyptum celebratur ex more festiuitas. **C**erens itaq; domū suā nimis amplā ac splendidam. ac bonis omnib; habundantem. ⁊

dei gratiam corde compunctus talia secuz cepit voluere. **Q**uid tibi proderit infelix **Theodoro**. si totum mundum lucratus fueris. et temporalibus vtens vsq; quaq; diuitijs. si ab illis eternis bonis et immortalibus excludaris. Nullus enim potest et possit diuitijs perfrui et perbennis glorie premia permereri. **S**up bis ergo fortiter in gemiscens penetralia sue domus ingressus est. et proci dens in faciem suam cum lacrimis ait. **O**mnipotens deus qui occultor es cognitor. tu scis quia nihil horum que sunt in hoc seculo amori tuo prepono. **P**ropter quod obsecro te misericors. vt voluntatem meam dirigas. illuminans animam meam miseram. ne eterna morte contenebrata peccatis obdormiat. sed redempta tuo munere per omnia te collaudet atq; glorificet. **H**ec eo orante venit mater illius. et innuit oculos eius plenos lacrimis et ait. **Q**uis te perstrauit carissime fili. vt sequestreris a nobis. **N**am solliciti ac dolentes vbiq; te queribamus vt nobiscum pariter epuleris. **Q**ui respondit. **P**erge queso mater. et cibum sume. quia ego nunc manducare non possuz. **H**ec acquieuit precibus eius. vt cum ea comederet. **E**t cum ad sculam ambularet vt literas disceret. ieiunabat vsq; ad vesperam. **F**requenter autem et biduana ieiunia transigebat. per duos annos omnibus preciosis et delicatioribus cibis abstiniens. seq; ad perfectam continentiam quantuz etas illa patiebatur extendens. **C**epit itaq; secum tractare quatenus monasterium expeteret. sancteque regule manciparet. **E**t deserens omnia queq; habebat. quosdam religiosos viros reperit: optima institutione viuentes. habitauit cum eis in domini timore proficiens.

Theodorus susceptus est a sancto Pachomio.

Quodam vero tempore contigit vt post orationem vespertinam. cum monachi resedissent. et diuina consueue meditantur eloquia. vnusq; ex eis disputans. **A**udiente quoq; **Theodoro** tabernaculum veteris testamenti et sancta sanctorum ad duos referret populos ad cir

cumcisionem scilicet atq; preputium. **D**icens qd exterius tabernaculum figuram gereret prioris populi iudeorum. **I**nterius autem quod est sancta sanctorum vocatiorem presignaret omnium gentium que ad sacrationis aditus meruisset accessum. et maiorum misteriorum particeps extitisset. pro hostijs enim animalium. et per archa in qua erat manna et virga **Aaron** que fronderat. et tabule testamenti. pro tabulis testamenti. pro thuribulo quoq; et mensa et candelabro ac propiciatorio. deus verbum nobis in sua incarnatione clementer apparuit. et illuminauit nos lumine sue presentie. nostrorumq; factus est propiciatio peccatorum et pro manna corpus proprium largitus est ad edendum. **H**ec cum monachis qui presentes aderant idem fratribus religiose dissereret adiecit dicens. **H**anc interpretationem a sancto patre nostro **Pachomio** dici. qui in tabennensi cenobio monachos primitus congregauit. cum quibus indies domino auxiliante proficit. **E**t credo quia tanti viri recordatus sum peccata mea remittantur vniuersa. **A**udiens ista **Theodorus** accensus est animo et intra semetipsum deprecatus est dicens. **D**omine deus meus. si talis est vir iustus in terris dignum me fac vt eum videam. et sequens vestigia eius vniuersa mandata tua perficiam. saluus quoq; factus. bona tua que diligentibus te promissisti permerear. **H**ec dicens cum lacrimis vincebatur amore diuino fortiter sauciatus. **P**ost aliquos autem dies. venit ad eos quidam venerabilis vir **Peculio** nomine decoratus vt visitaret fratres. si mulos quiter ageret scire desiderans. **Q**uem valde **Theodorus** precabatur. vt se comitem suscipet et ad sanctum **pachomium** dignaretur adducere. **Q**ui nihil differens. eum secum gratanter assumpsit. **E**unq; puenisset ad locum **Theodorus** adorauit dñm dicens. **B**enedictus es domine. qui sic celestiter orationem peccatoris audisti. et sicut abs te poposcera desiderium meum implere dignatus es. **A**ccedens ergo ad ostium monasterij. mox vt vidit **Pachomium** cepit flere pre gaudio. **A**d quem venerabilis

pater ait. **N**oli fili mi plangere. quia et ego homo peccator sum. licet dei opus aggressus sum. et hec dicens introduxit eum in monasterium. Qui cum vidisset fratrum multitudinem illud inatu mente circa diuinum cultum. pio zelo vehementer incaluit. ac processu temporis magna in virtutibus incrementa percepit. Erat enim largitate diuini muneris predictus. et in opibus bonis ac rebus multum prudens et humilitate atque contritione cordis valde mirabilis. in ieiunijs sedulus. in vigilijs intentus. in oratione sollicitus. nunquam penitus omittens quin spiritalis gratie maiora munera sectaretur. Consolabatur autem plurimos meo re depressos. et eos qui aliquo peccato demeruerant ammonitione humili atque beniuola corripuit.

Theodorius matrem suam videre renuit.

Denique tam preclaram ac fulgentem conuersationem eius Pachomius cernens. satis eum dilexit. et in corde suo conseruauit. Audiens autem mater eius quod apud beatum Pachomium moraretur. ad eum protinus aduolat. secum deferens epistolam scriptam. que precipiebant ut ei suus filius redderetur. Hanc ergo susceperunt virgines in monasterio. quodam uirorum ut supra dictum est haud procul aberat. que mox mittit epistolas sancto pachomio simul obsecrans ut filium proprium uideri permitteret. Tunc aduocans Theodorium Pachomius. ait ad eum. Compi fili quod huc mater tua uenit. ut te uidere desideret. ecce nobis et epistolam litteras attulit. Perges itaque satisfacito matri. maxime propter sanctos episcopos qui nobis per eam dignati sunt scripta dirigere. Respondit Theodorius. Prius me venerabilis pater certum facito. quod post tanta spiritalium rerum cognitionem non dabo inde rationem in die iudicij. et quod precipis faciam. Hanc enim iuxta mandatum christi cum toto mundo deserui. et quomodo eam in offensionem fratrum nunc audeo prospicere. Nam prius ante manifestatorem tante gratie filij leui pentes proprios ignorat ut iustificationes legis implerent. quanto

magis ego qui tanti muneris princeps factus sum parentes non debeo diuine maiestati preconere. dicente domino in euangelio. Qui diligit patrem aut matrem super me non est me dignus. Dicit ei pachomius. Si putas id tibi non expedire fili mi. non te cogit. Hoc autem eorum est qui perfecte renunciant huic mundo. et seiplos penitus abnegant. Oportet enim monachos inutiles et seculares salutationes et colloquia uana diffugere. et his qui membra christi sunt piamente sociari. Si quis autem passione quadam seculi captus dicit. pariter caro mea sunt. eos diligere debet audiat beatus Petrum apostolum predicantem. A quo quis supatur huic seruus efficitur. Qui ergo vincitur amore carnis. seruus sine dubio est carnis. Cumque non acquiescisset Theodorius matri se presentare decreuit et illa in ipso monasterio cum christi permanere uirginibus. hoc apud se semper tractans. Si uoluntas domini fuerit. inter alios saltem monachos uidebo eum. et propter hanc occasionem meam quoque lucrabor animam. dum in hac sancta conuersatione persisto. Constat igitur eos qui rigorem pro nomine christi non pro uana laude custodiunt plurimas utilitatis causas ceteris adhibere. licet uideantur ad breue tempus nonnullos offendere.

De quibusdam reprobis monachis.

Igitur sicut huius studium ad emulationem eorum qui meliora cupiunt imitari pertulimus. ita negligentias aliquorum iustum credimus intus mari. ad cautelam eorum qui ista lecturi sunt. Quidam monachi secundum carnem uiuentes nec ueterem hominem curantes ex uere sanctum Pachomium fortiter affigebant. frequenter ita salutaribus eos monitis alloquens. nullum profectum eorum penitus sentiebat. Unde tristis et anxius domino pro eis supplicabat impensius dicens. Dominator domine tu precepisti nobis diligere proximos ut nos ipsos. Quia ergo secreta cordis mei agnoscis. obsecro te ne me clamantem ad te pro eorum salute

despicias, sed misertus eorum da illis timorem tuum ut diuinam potetiam agnoscentes, in veritate tibi deseruiant. spe pro missionu tuarū p omnia roborati. qz nimis affligit anima mea pro eis. ⁊ omnes sensus mei turbantur vsqz quaqz. **H**ec dicēs siluit post aliquātos vero dies videns q nec per orationē meliores effecti sunt. itez stās ad orōem pro eis dño supplicauit. et qualidam paruas ac pprias regulas eis orandi atqz viuendi tradidit. vt saltē qsi serui statuta p plentes paulatiz psuaderent ad filiorum munus lectionis industria puenire. **Q**ui cernentes se post concupiscentias suas ire non posse. plentiam sancti Pachomij formidantes. spiritu timoris non illius decepti sunt. abierunt retro post sathanaz puerfationē eius admirabilem non ferentes. **H**is itaqz recedentibz. grex vniuersus in sui statū integritate permansit magis ac magis ad incrementa virtutū assurgens. sicuti solent in agris optima frumēta letius efflorescere. cū fuerint ab eis zizania radicitus amputata. **H**ec autē reruli. volens ostēdere. quia sicut nihil obest hominibz seculo deditis si se tradiderunt monachoz institutis. ita nihil vtilitatis offert mōachis professio venerabilis. si negligentēs extiterint. sed nec oratio paterna. nec condescēlio eos poterit adiuuare torpentes.

Quospites separatim a cenobitis hospitium habere debent.

Confessor interea Dyonisius p̄sbyter ⁊ yconomus id est dispensator eccie tentyroz amicissim⁹ scī Pachomij p̄perit aliqñ q ex alijs monasterijs ad eū venientibz nō cōcedebat cū suis fratribz vsci. sz eos sequestratos loco iuxta monasterij fores excipiebat. **C**ōtristat⁹ itaqz plurimū sup hac re. venit ad eū ⁊ increpantis potius assumēs animū. qz monentis aiebat. **N**ec recte facis abba. caritatem fratribz debitam nō equalem omnibz exhibens. **Q**ui correctionem eius cum mltā lōganimitate patientiaqz suscipiens ita rñdit. **N**ouit dominus p̄positum meū et pater na tua cognoscat affectio. qz nunqz cuiuslibet animū cupiam contristare ne dicā sper

nerē. **Q**uō igitur hoc auderē agere vt meum dominū puocans irritarem qui manifeste in euangelio testatur dicens. q̄d diu fecistis vni ex minimis fratribus meis. michi fecistis. **A**ccepe satisfactionē venerabilis pater. quia nō velut vitās atqz spernēs eos qui huc veniunt hoc quod asseris facio. sed quia in cenobio in cōgregationē suscepī plurimos qui nuper conuersi sunt. et diuersos eorum mores esse cognosco. **N**oui nōnullos intm ipsius cōuersionis ignaros. vt nec monachozū habitū nouerint. **I**nter quos sunt puuli tanta simplicitate viuentes. vt nec dexteram valeant scire neqz sinistram. **I**dcirco credidi esse cōmodius. vt supuenientes fratres seorsum susciperent in honore maximo p̄stituti. **H**inc ergo nō estimo patribz vel fratribz qui ad nos diuertuntur vllam contumeliā fieri sz magis debitam reuerentiam p̄modare presertim cum statutis horis ad reddendum nobiscum deo vota sua cōueniant ⁊ post b̄ singuli ad loca destinata p̄currant. quieti opam dantes me scdm deū sollicitius vsibz eorum necessaria puidente. **O**b hec autē p̄fatus p̄sbyter omni eū laude dignissimū cōprobauit. certo cognoscens qz p̄m deuz cuncta ageret. multūqz releuatus scī Pachomij satisfactione letus remeauit ad propria.

Quod vestimentū Pachomij fluxū sanguinis restrinxit.

Mulier autem quedam in eadē tentyroz ciuitate patiebatur fluxum sanguinis. ⁊ hac infirmitate iā pliro tempore laborabat. **H**ec audiens Pachomij dei esse cultorem. sanctaqz conuersione mirabilem insuper ⁊ Dyonisiū p̄sbyterum amicum eius esse carissimū. rogat eum vt sui misereatur. et quasi per occasiōnem necessariam ad se pachomium euocet. **C**um venisset Pachomius ad ecclesiam et post orationem Dyonisiū salutasset. iuxta eum protinus assedit. **C**unqz loquerentur ad inuicē mulier fiducia fidei roborata credensqz dicenti xp̄o. p̄fide filia fides tua saluā te fecit. post tergum ei⁹ latēter accessit. ⁊ cucullū qd coopiebat caput eius tremēs attigit. statimqz sanata ē. ⁊ p̄cidens.

in facie suā adoravit dñm. glorificans ei⁹ clementiā q̄ tāta p̄ seruos suos bñficia cre- dentib⁹ ptulisset. Tunc sc̄tus vir dionisi⁹ factū sentiens bñdixit mulieri ⁊ ptinus re- pedavit.

Quod pachomius malū ho- minē cū bonitate deuicit.

Aliquādo dō necessitas coegit. vt sepi⁹ munimine monasteriū val- laret. in quo ope laborantib⁹ fratri- bus. ipse celitus ferebat maximū auxiliū. Post aliquātos autē dies monach⁹ quidā p̄sbiter. multorū fratrū pater exñs. qui soli- tus erat sanctū Pachomii crebro visitare venit ad eum cū vno fratre p̄pter p̄tentiōz que in monasterio orta fuerat. ex hac vicz causa. Is ipse frater q̄ cū eo puenerat mo- lestus erat ei nimū. clīcat⁹ desiderās dig- nitatem. quē sciens indignū tali munere di- uerso mō ne hoc ipm fieret differebat. Et cum amplius importunitatē ei⁹ ferre non posset. venit ad sanctū pachomii. cūcta ne- gocij eidem pandēs. cert⁹ q̄ ipse sol⁹ p̄ten- tiones posset absoluere. Qui cū cām peni- tus cognouisset ait. Nōne ad hoc venisti vt p̄ me cognosceres dñi voluntatem. Au- di ḡ me ⁊ da ei qd̄ postulat. nihil in hac pte desperans. Fortassis em̄ p̄ hoc officiū. libe- rabi⁹ aīa ei⁹ d̄ captiuitate dyaboli. Sepe nāq̄ p̄tingit vt homo mal⁹ effect⁹: bñficijs ad bonos se conferat mores. Desideriū nā q̄ meliorū piū nouit p̄positū. bis dūtarat a- nimabo. que nō vsq̄ a deo negligēti torpore- plashi sunt. vt possint studere virtutibus. Nos ḡ frater hoc agere decet qd̄ deo pla- cet. Sic em̄ dilectio ei⁹ in nobis esse. pbabi- tur. sic p̄pariamur alterutrū. Hoc accepto responso. senior fecit qd̄ sibi fuerat impatiū Sed ille insup̄ voti p̄pos effectus. ad bea- tum pachomii reuert⁹ ē. iam mēte sobrius atq̄ cōpunctus: ⁊ cadens in facie p̄stibat⁹ dicens. O homo dei multū sublimat⁹ es a deo. qui discernēs ea q̄ p̄tinent ad salutē malū in bono vicisti. Si ergo nō fuisses er- ga me mitis. atq̄ longanimis. sed aliqd̄ i me rigidū ptulisses. ab hoc discessissem habi- tu ⁊ a deo. p̄sus alienus efficerer. nūc autē bñdictus tu dño. p̄ quē aīa mea salua facta est. Tunc alleuās eū de terra venerabilē se-

ner. hortabat⁹ vt vitā sumeret p̄gruā digni- tati. ne qm̄ negligens p̄petua in futuro tor- menta sentiret. Et osculans eū dimisit in pace. quē etiā vsq̄ ad fores monasterij pro- secutus est.

Quod mulierē a de- monio veratam liberauit.

Alucan⁹ sancto pachomio ibidē stante. ecce vir a longe festinus ve- niēs ad eius vestigia se. puoluit ob- secrans vt filiā suā a demonio veratā. p̄ xpi- gēam curare dignaretur. Quo relicto p̄ fo- ribus ingressus. ipse tale ei r̄silum p̄ ostiari- um dirigit. Nō est nobis p̄suetudo cū mu- lierib⁹ loqui. sed si qd̄ babes ex vestimētis eius. mitte nobis qd̄ in nomie dñi bñdicē- tes. tibi. ptin⁹ remittam⁹. ⁊ credim⁹ in xpo q̄ filia tua isto modo ab inimici liberet⁹ in- cursu. Cūq̄ tunica puelle scō fuisset allata seuerē nimis intus ait. Nō est ei⁹ iste ves- titus. Affirmante dō p̄re atq̄ dicēte eius esse r̄ndit. Cognoui q̄ eius sit. Sed virgini- tate suā deo dedicās nō suauit sanctimo- nie puritatē. p̄pter hoc eius inspiciēs tuni- cam. ⁊ intelligēs castitatē suā mime custo- dire. non eius testatus sum. Spōdea: ita q̄ se in p̄spectu dñi deinceps viuere p̄tinen- ter ⁊ p̄piciabit⁹ ei xps. sanāq̄ restituet. Pa- ter igitur indignans. ⁊ merens filiā suā per- scrutatus ē. ⁊ liceē vt sanct⁹ pachomius di- xerat. puelle p̄fessione cognouit. Que duz cū iuramēto pollicita fuisset nū q̄ se talia ge- rere. p̄ ea vir beat⁹ dño supplicauit. benedi- censq̄ oleū misit. Quo p̄ucta sine mora cu- rata est. ⁊ glorificabat dñm iugiter q̄ non solū demone. s; etiā detestabili cōuersatio- ne caruisset. ⁊ in reliquū cōtinētie se studijs p̄ xpi mancipauit auxilium.

Quod possesum a demone liberauit.

Ali igit⁹ opinione de scō viro vbi- q̄ currente. alius nihilomin⁹ q̄ fi- liū suū a demone possesum sine in- termissione de flebat. nec eū p̄ducere pote- rat ad monasteriū. genu obfrix⁹ supplicabat Pachomio. vt p̄ eo p̄care⁹ oīpotentiā xpi Qui cū orasset. dedit ei benedictum panem sollicitē p̄cipiens. vt ante cibū ex eo paulu- lū sp̄ energumin⁹ sumeret. Cūq̄ esurisset filius eius. ex ipso pane p̄ticulā ei tradidit.

Sed nō pmisit imundus spūs. vt erinde oīno gustaret. ex alijs aut panib⁹ man⁹ suas impleuit. cepitq; comedere. **Pater** ergo bñdictū p̄ frustra p̄minuēs in exterioribus palmar. sublati erinde ossib⁹ immisit. ⁊ has ei tñmodo palmas apposuit vt nesciens id qđ factū est bñdictionē p̄cipere mereret. Quas adapiēs frustra q̄ insecta fuerant p̄iciebat. ⁊ ip̄s excreat⁹ palmas nihil penitus esse volebat accipere. Cūq; p̄ eum sine cibo manere dieb⁹ plurimis p̄pulsisset fame coactus de benedicto pane p̄cepit. ac p̄tinus somno detent⁹ a maligno sp̄ritu liberatus est. Quē secū p̄ ad sancti pachomij vestigia p̄duxit. laudās dēū. qui p̄ suos suos opat⁹ magnalia ⁊ gloriosa quoz nō est numerus. **Alias** quozq; sanitates in virtute sp̄ns sancti vir beatissim⁹ faciens. nō extollebat nec vnq; cor eius elatū est. habebat autē banca dño grām. vt idem semp⁹ ⁊ q̄lis esset in oībus. animūq; in disciplina dñi sollicitū cōtineret. **Esti** qñ p̄scens aliquid a dño p̄titionis sue nō p̄sequeret effectū non p̄tristabat oīno sed patientissime sustinebat. sciens hoc exp̄dire v̄l sibi vel omnib⁹ quidquid diuina misericordia censuisset. qz frequēter intentōne sincere videmur postulare p̄traria que dñi bonitas cū nō concedit p̄stare dignat⁹. ⁊ tūc potius clemēter exaudit cū vota nostre ignorantie nocte velata non p̄ficiat.

De p̄uersatione sancti Siluani. 2

Quidā veniq; iuuenis Siluanus noie. d̄ scena p̄uersus ad sc̄m pachomij venit. volēs in eius monasterio cōmorari. Qui cū susceptus eēt. insectus p̄uersa cōsuetudine seculi. nullius discipline regulis poterat coerceri. saluteq; p̄p̄riā negligens. dies suos vanitatibus pristinis atq; peccatis occupabat. adeo vt nōnullos ex fratrib⁹ euerteret. ⁊ ad studiū sile cōmoueret. Quō plurimi nō ferētes. s̄cto Pachomio suggererūt. vt cū de mōnasterio pelli p̄ciperet. Adquā veniā eis non annūit. s; eq̄nimit̄ ferens amonuit p̄fatū vt se corrigeret. ⁊ ab antiqua p̄uersatōe reuocaret. Pro quo etiā iugiter dñm exorabat. vt ei p̄punctionē cordis solita pietat⁹

habundantia largiret. Cūq; memorat⁹ iuuenis in p̄p̄ria p̄sisteret p̄auitate ⁊ alijs exemplū p̄ditionis oñderet. ad postremū visum ē oīb⁹. vt a sancta p̄gregatione velut i dignissim⁹ arceret. **S; beat⁹ pachomius** idem credidit differendū. Quē etiā mitissimā atq; sapientissimā correptione cōueniens. ⁊ celestib⁹ erudiens institutis ita diuino timore succendit. ⁊ sic aīa eius futuro cū fide p̄p̄uncta ē. vt se deinceps abstinere non posset a lacrimis. **Emēdat⁹** itaq; per omnia magnū ceteris documentū p̄uersationis exhibuit. In omni nanq; loco ⁊ in omni opatione flebat iugiter. ⁊ nec tūc quidem cū cibū inter fratres capet a lamētatione cessabat. **Que** res etiā p̄monuit multos ex monachis. q; ⁊ dixerūt Tandē a planctu te cobibe. nec tanta q̄sum⁹ afflictione deijcias. **Qui** r̄ndit. Conoz me qđe sicut iubeatis. a lacrimis t̄p̄ate nec possum. **Becc⁹** em̄ meū veluti q̄dam flamma cōburēs quietū me esse non sinit. **Rursum** ipsi dixerūt. **Apud** te in secreto tuo vel certe in orationibus plangito. cū v̄ro venim⁹ ad mensam cibū lumere debēs. ⁊ a fletib⁹ abstinere.

Nam possibile est aīam ⁊ sine istis exterioribus lacrimis semp⁹ in p̄p̄unctione p̄sistere quia plures e fratrib⁹ te vidētes flentē m̄ā ducare nō possūt **Et** cogebant eū fateri cur ita se suis dilueret fletibus. **Tūc** ait ad eos **Nō** vultis vt plangā. cū videā me foueri multis obsequijs scōz frat̄ū. qz ⁊ puluis pedū mibi venerandus est. nec eis me conferre dignū obsequiū existimo. **Nō** ego plangā qz bō d̄ scema mlti peccatis obnoxio. officia tāta p̄cipiā. **Timeo** valde ne sicut dathā ⁊ abyro me qz p̄phanū byatu suo terra deglutiat. **Illi** nāq; ip̄s ausib⁹ manib⁹q; pollutis sancta sibiinet vsurpare tēptauerunt **Ego** nō post tantā cognitionē diuini m̄eris aīe mee salutē desidiosa p̄uersatione neglexi. **Iō** q̄ppe ista recolēs. nō et ubelco flere corā oīb⁹ qz multa facinora mea eē agnosco. q̄ iugib⁹ lacrimaz fontib⁹ debeaz expiare. **Q;** si ip̄am miseram aīam meam p̄ lamenta diffunderem nihil facerem magnum quia nullum pro factis meis in p̄senti dignum possum recipere supplicium.

Cumq; per dies singulos idē frater ad me
 hora p̄ficeret omēs q; p̄ modū in hūilita
 te luparet. ita de eo sc̄tus pachomius cepit
 corā oib; dicere. Testor fr̄es ac filij coram
 deo et sc̄tis ei; angelis. q; ex quo cenobiū h̄
 fundatū est. nullū de fr̄ib; q; mecū sunt vel
 fuerunt humilitatē meā secutū esse p̄gno
 sco. nisi unū t̄mmodo. Quo fratres audito
 nōnulli putabant hūc eē theodoro. alij pe
 troniū. alij vero orisifuz. Cūq; rogar et the
 odorus eū. vt quis ille esset depromeret.
 et sanctus vir indicare differret. rurs; eum
 theodoros vehemētē vrgebat. alij quoq;
 maiores ex fratrib; plurimū dēp̄cabantur
 vt diceret quis eēt. cui testimoniū tale per
 hiberet. Tunc r̄didit Pachomius. Si scirez
 eū de quo dicitur sum vane glorie stimu
 lis incitari. nunq; eū ostenderē. Sed q; p
 culdubio credo q; p̄ xp̄i gr̄am quantū lau
 des accesserint. tanto ip̄e minus hūilitatē
 acquirit. idcirco vt eū possitis imitari sine
 metu. palam beatificare nō desino. Tu qui
 dem theodore et quicūq; tui sunt similes.
 fortiter certantes in monasterio dyaboluz
 vinceris vt passerē. et sub vestris pedibus
 allisistis eū p̄ dei gr̄am p̄culcates vt pul
 uerē. sed si qd̄ absit neglexeritis in aliquo.
 surgens is q; sub vestigijs vestris est ad
 uersus vos graui furore bachabit. Tunc
 nis aut siluan; quē dudū p̄pter negligē
 tiaz de monasterio pellere volebatis. ita p̄
 strauit inimicū et a suis sensib; fugauit. vt
 nullq; corā eo p̄pareat. aliaq; hūilitate euz
 p̄ omia lupauit. Et vos quidē fratres ba
 bentes opa iusticie in his que gessistis glo
 riosi p̄fiditis. hic autē q̄to forti; pugnat. tā
 to se deteriorē omnib; iudicat. ex tota men
 te totaq; virtute inutilē se reprobiq; denū
 cians. Ideo deniq; et lacrimas habet i; p̄m
 ptu. q; semetip̄m nimis humiliat. et inclināt
 nec alicuius momēti qd̄ gerit existimat.
 Nihil autē ita reddit inimicū inualidū si
 cut humilitas de corde puro. cui t̄n correcti
 onis opa p̄bant adiūcta. Sic itaq; virilit
 ter antefat; siluan; p̄ octo annoz curricula
 deo militans. cursum vite sue finiuit in
 pace. De cuius eritu testatus beatus Pa
 chomius ē. q; multitudo sc̄toz angeloz cū

magna leticia sumētes animā eius velut
 dilectam hostiā. xp̄i p̄spectib; obtulerunt.
Pachomius mortuū indumentis suis
 spoliari iussit. Ha
Edem v̄o tpe Panos ciuitatis
 ep̄us Clarus noie. p̄ oia venerabi
 lis ac deo deditul. recteq; fidei fer
 uentissim; amator ex̄ns. audiuit dispositōz
 puerlatōis pachomij. Ad quē missis eplis
 euocauit eū plurimis v̄bis exorās vt etiā
 circa ciuitatē eius monasteria optata p̄stru
 eret. Cūq; multis ex causis p̄cib; acq̄uis
 set ep̄i. duz p̄perat ad eū. iustū credidit vt
 p̄ter oia monasteria q̄ab eo curabantur i
 uiseret. Et cū vni ex ipsis monasterijs ap
 propinquasset. cuiusdā fr̄is occurrit exequijs
 qui vitā suā negligēter insumperat. Fra
 tres autē ip̄ius monast̄erij sun; p̄sequēban
 tur honorifice psalmos solitos cōcinētes. p̄
 sentib; quoq; defuncti parentib; ac p̄p̄in
 quis. Qui cū vidissent Pachomium. fere
 trū p̄tinuo deposuerūt vt tam p̄ mortuo q̄
 p̄ se dño supplicaret. Qui mox debitā ora
 rationē psoluit. et puerlus ad fratres ait.
 Sinite psallere. Precepitq; defuncti vesti
 mēta splēdida q̄bus inuolutus erat auferri
 q; corā oibus fecit exuri. et ita cadauer effe
 ri iussit p̄ter aliquā psalmodiā atq; sepelire
 fratrem. Igitē fr̄es cum p̄ntib; eius et vni
 uersis qui tunc aderant nouū genus specta
 culi contuentes. et obstupefacti nimirū. p̄
 cabantur senem. vt consuetam super eum
 psalmodiā celebrari p̄mitteret. Dū n̄ acq̄
 uisset ceperūt pentes defuncti culpātes eū
 dicere. Quid ē h̄ spectaculū nouū. Quis
 nō misereat mortuo l; sit inimic;. Suffici
 ens p̄ se ē ipsa calamitas. Noli q̄sum; i;fer
 re mortuo qd̄ nec belue facerent. nec tuā cō
 decet sc̄tatē. Nā et nos hinc notamur ma
 ximo obproprio. aliaq; q̄ plurima suspitio
 nū obprobria nascunt. Utinā nūq; ad istū
 locū venissem;. vtinā nec iste monach; fu
 isset effect;. non hūc eternū dolorē nob; in
 fligeret. Rogam; q; vt solitā psalmodiā de
 functo restituas. Qui r̄ndens ait eis. Ue
 re fr̄es et filij. plus vobis v̄ visibili reactē
 porali curantib;. ego de inuisibili ei; sub
 stātia sollicitudinē geram. et idcirco hec et

ga est fieri iubeat. Et vos quidem maiores illi dolores pro hunc honorem quem putatis: acquiritis. ego autem quantumcumque ei requiem vel satisfactionem pro hac iniuria prepebo. pro quo nec in futuro pro hoc erantini corpusculo. sed pro mortali eius anima satago. quod et hanc carnem tursus in resurrectione receptura est. et incorrupta. et integra. Alias autem si hoc quod vultis annuero. veluti placens hominibus iudicabor. atque ut ad presens vobis satisfecisse videatur. id de spicio quod ei potestesse poterit in futuro. Fons enim bonitatis deus non est. occasiones quod pro quibus opulenta super nos dona pietatis sue effundat: remittat nobis peccata. non solum in hoc seculo sed etiam in futuro. Nam cum dicat in evangelio. Qui blasphemaverit in spiritu sancto non remittetur ei neque hic neque in futuro seculo dat patenter intelligi quod sunt quedam delicta que possunt: et pro hac vita si pro eis supplicetur ignosci. Nos vero quibus dignos iudicavit christi potentia diuinitus sue dispensationis exerceat re medicina. si non vnicuique propter adiutorium proferam. profecto veluti contemptores estimabimur et audiemus illud quod scriptum est in prophetia. Elidete contemptores. et admiramini et disperdamini. et idem quod solite defunctum a peccatis malis aliquatenus exui. et quantumcumque requiem in illo futuro examine promereri. Se pelite ergo eum sine psalmis ut dixi. Potens est enim deus benignus et clemens. multumque misericors. pro supplicatione nostre peccatorum eius in eterna sua requie collocare. Hec cum dixisset abiierunt. et finem quod venerabilis pater preceperat eum in monte ubi constituta erant monumenta sepelire curarunt.

¶ Pachomius animam cuiusdam monachi vidit angelos ad celum deducere.

Ab

Moratus autem ibidem sanctus pachomius cum duobus monachis docebat in primis singulos timorem domini. deinde qualiter aduersus dyabolum dimicare deberent et insidias eius pro christi gratiam possent declinare potentiam. Tunc nunciatur ei quod frater de cenobostioz monasterio graui infirmitate detentus. benedictionem precis eius ultimam postularet. Hec audies homo dei. prestim securus est eos qui hec sibi retulerant. Cumque conat

proficisceret et duobus vel tribus milibus abesset a monasterio quod petebat. audiuit suauissimam vocem in aere personantem. suspiciensque vidit ipsius fratris animam velut curren ab angelis domini laudantibus ad beatam vitam peruenireque sustolli. Comites autem pachomij cum neque vocem audirent nec quicquam sentiret penitus sed tantummodo cernerent eum ad orientem diu respicere. dicunt ei. Tu cur fecisti per. Proferemus ut possim occurrere ei. Qui respondit frustra iam currimus hoc enim est quod diu considero. quemadmodum frater ipse ad gaudio perpetua producat. Quae cum rogarent ut eis exponeret quod vidisset animam. quantum poterat audire narrauit eis ex his que ipse comperat. Quidam igitur ex his euntes ad memoratum monasterium et diligenter inquirentes qua hora frater ille dormisset. ea que a seculo didicerant viro. vera omnia cognouerunt. Hec autem retulimus duobus ex causis. primum volentes ostendere beatum senem nimum fuisse precipacissimum gratiamque possedisse prophetiam ac longe posita intellectualibus oculis prouidisse deinde ut tales semper imitantes. malorum confortia solite vitarem. Et de his quidem vobis haec tenent dicta sufficiant.

¶ destructores edificij domini igne diuino combussit.

Sanctus quoque Pachomius ad amatum eum cum suis monachis veniens ab eo in summa veneratione susceptus est. Nam festiuitate maximam in eius celebravit aduentu. dedit ei loca ubi sperata prodiret monasteria. sicut dudum pro scripta cognouerat quod etiam venerabilis vir cum alacritate constructur. Et cum macerie munimine circumduceret ne quis facile possit irrumpe. quidam pestilentes homines quibus dyabolus cecauit inuidia nocte venientes quod destructa fuerat destruebant. Sed non in longum malignitatis eorum pena dilata est. Nam cum senex discipulos suos ad tolerantiam promoueret et illi nequissimi iuxta consuetudinem peruenissent. ut facinorosi suorum cepta proficerent ab angelis domini. protinus exusti sunt. et velut cera a facie ignis ad nichilum redacti sunt. Fratres quoque velociter vniuersum presumauerunt edificium. in quo beatus Pachomius constituit monachos religiosos viros

quibus samuelem p̄posuit. bilarem virū ⁊
 dono frugalitatis erimū. Quia vero p̄e
 dicta monasteria in suburbio fuerant p̄sti
 tuta idem sanctus ibi vult manere diuini
 v̄sq̄dum b̄i quos ordinauerat christi mu
 nere firmarentur.

De inquisitionibz philosophi.

Interea p̄bus quidam civitatis
 ipsius. audita seruoꝝ dei opinio
 ne venit ad eos. scire volens quid
 essent quid ve p̄fiterent. ⁊ videns aliquos
 ex monachis ait ad eos. Vocate mibi pa
 trem vestrū. qz de rebus necessarijs cū eo
 disputatur sum. Cū agnouisset aut̄ sc̄t̄s
 vir qz p̄bus esset. misit ad eū Cornelium et
 Theodorū. p̄cipiens eis vt ad ea que scisci
 tare. prudenti responsione satisfacerent.
 Egredis igit̄ ad eū. p̄bus ait. Multus ad
 nos sermo delatus est. q̄ sapie geratis stu
 dium. ⁊ iuxta religionē vestrā quietē dili
 gatis impensius. insup etiā prudenter b̄ijs
 qui p̄ponit aliquid satisfacere videamini:
 et ideo de bis que legitis vos interrogare
 disposui. Cui theodorus p̄sero quid vis
 ait. Et p̄bus. Habeas tu inquit mecum di
 sputatōem vt que fuerint q̄sita dissolvas.
 Et theodorū ait. Exprime iam quod inten
 dis. Tūc p̄bus ait. Quis nō natus mortu
 us est. Quis rur̄us natus a morte subtra
 ctus n̄ ē. Quis aut̄ cū sit mortuū. nō ē fetore
 corruptus. Et ait theodorus. Nō gran
 dis inquit hec p̄positio tua op̄be nā facile
 queris que solū. Qui nō natus mortuū ē
 habet. p̄toplastus. Qui vero natus ē. nec
 tū mortuus est existit Enoch. qui deo placu
 it ⁊ translatus ē. Mortuū aut̄ nec fetore cor
 ruptus v̄roz est Loth. que p̄uersa est in sta
 tuam salis v̄sq̄ nunc in eo habitu p̄ incre
 duloꝝ p̄durat exemplo. Et ideo p̄siliū do
 tibi op̄be vt has ineptas p̄positiōes tuas
 ⁊ inanes de serens questiones ad x̄pm̄ verū
 deū que colimus sine dilatione p̄uertaris
 remissionēq̄ p̄ctōꝝ tuoz pro eterna salute
 non despicias. Ad hec p̄bus obstupefactus.
 nihil inquisiuit v̄lterius sed recedens. acu
 niē viri responsionēq̄ tazcelerē paratāq̄
 miratus est.

De abstinentia monachorum.

Proinde Pachomius i eisdē mōa
 sterijs nup̄ extractis diebz pluri
 mis imoratus. exinde p̄fectus atq̄
 ad aliud monasterium quod sub eius erat
 ditione puenit. Quē cum fratres omnes
 in occurru p̄perantes summa veneratione
 suscepissent. infantulus quidam de ipsa cō
 gregatione qui inter alios occurrerat clau
 mare cepit ac dicere. Vere pater ex q̄ hinc
 ambulasti. nullus nobis nec olera nec legu
 mē aliquod coxit. Ad que sanctus grata mē
 te r̄ndit. Non p̄tristeris fili mi. coquā In
 gressusq̄ monasteriū. post orationē v̄xit ad
 coquinā. et inueniens fratrem qui coquine
 p̄ceerat. p̄hsyatos id est tegites : opantem
 quas mattas vulḡ appellat. ait ad eum.
 Dic mihi frater. quantū t̄pis habes ex quo
 nō coxisti fratribz olera vel legumia. Qui
 r̄ndit. Sunt duo fere menses. Et sanctus
 Pachomius ait ad eū. Quare p̄tra p̄ceptū
 facere voluisti. vt tanta fratrū negligeretur
 vtilitas. Qui sub humili satisfactione re
 spondit. Optauerā quidē venerabilis pa
 ter quotidie implere ministeriū meū. sed
 qz quidquid coq̄bam nō p̄sumebar a fratri
 bus qz omnes abstinent. soli qui p̄p̄ueri
 aliquid cocture p̄cipiūt ne tanto labore pa
 rata p̄jcerent̄ expensa. p̄pterea pulmentū
 nō coxi. At ne ociosus essem. p̄hsyatos ele
 gi cū fratribz terere. sciens vnū de bis qui
 mihi deputati sunt ad opus huiuscemodi
 posse sufficere. vt p̄uas eficas. id ē oliuas et
 herbulas ad refectionē fratribz parat. Hec
 audiēs pachomius. ⁊ quot sunt inq̄ p̄hsya
 te quas te fecisse dixisti Qui r̄ndit. Quin
 gente. Et ille. Defert inquit buc omēs vt
 videam Que cū fuissent allate. p̄trin̄ eas
 ignē sup̄posito iussit exuri. Tūc ait ad il
 los. Sicut vos traditam vobis erga di
 spensationem fratrum regulā desperastis.
 sic ego passim labores vestros incendio cō
 cremavi. quatenus cognoscatis q̄ p̄ncipio
 sum sit patrū instituta conuellere que panī
 maz salute. p̄uisa sunt. An ignoratis q̄ glo
 riosum sit semp̄ abstinere p̄ntibz. Nam si
 quis ab ea re que in eius est potestate diui
 na p̄sideratione se continet. magnū p̄sequi
 tur a d̄no p̄miū. Ab ea vero re cul̄ v̄tēdi

licetiam non habet. quadam noscitur necessitate cohiberi. et ideo propter abstinentiam coactam atque inutile frustra videtur expectare mercedem. Denique cum plures esse apposite fuerint. et frater his precibus vivit propter deum tunc apud eum sibi maximam spem reponit. De cetero autem quos non videt nec eis ad precipiendum facultas ulla tribuit quomodo pro plurimorum precibus procedent. Ideoque propter exiguos sumptus tanta fratrum non debuit intermittere communitas.

Quoniam anachoretarum perversa dogmata celitus plenius atque corripit.

Ad

Hec cum pactomius loqueretur ad eos. et sufficienter eorum delicta corripuit: ostiarius ad eum festinus ingressus est magnos viros et anachoretas egregios indicans advenisse qui eum videre desiderarent. Quos ilico iussit intrare. ubi itaque reverentia salutans eos. Post orationem pro fratribus ducebat cellulas. et omnia eis modum fieri loca monstrabat. Qui rogaverunt senem ut cum eo de quibus cupent rebus secreto loquerentur. Tunc introduxit eos in cellam suam leonorum. seditque cum eis. Illis autem de rebus abditis atque archanis altius disputantibus: cepit sanctus odorem sentire deterrimum. Ubi debet esse eos occulto satis viri sermone. et in scripturis patos existere. nec poterat de intolerantia fetoris aliquid vel cogitare vel dicere. Ubi ergo de divinis eloquiis divinitus disputant. et hora nona iam refectiois tempus indiceret. surgentes ipsi morabite voluerunt. Quos sanctus vir enixus hortabatur ut cibum propter sumerent. Qui noluerunt penitus acquiescere: dicentes festinare se ante occasum solis ad propria remeare. Et valedicentes eis sine mora profecti sunt. Tunc pactomius volens certius causam fetoris agnoscere. in orationem prosternens exorans dominum quatenus sibi quales essent pandere dignaretur. morisque cognovit quod impietatis eorum dogmata quibus perbant imbuti tantam perniciem de eorum cordibus exalarunt. Nec mora viros ipsos insequitur. et apprehensus ait. Unum volo vos interrogare sermonem. Qui dixerunt. Interroga. Respondit ait. Origenis sermone legi-

stis. Qui negantes dixerunt. Nequaquam. Qui bus ait. Ecce pretestor vos coram domino quod omnis homo qui legit Origenem. et plerumque bis que per aures dicitur in profunda pervenit inferorum. hereditasque eius erunt vermes et exteriores tenebre. quibus iniquorum anime sine fine punientur. En ego quod mihi manifestatum est a domino vobis sollicitate nuntiavi ex hoc innocens ero videritis si ea que sunt terra respiceritis. Quod si mihi vultis acquiescere deo: quibus placere pro omnia cunctos Origenis libros in flumen mergite ne ab illis volucribus mergamini. Hec dicens discessit ab eis. et rediens ad exercitium solite virtutis cepit fratres in oratione persistere cum quibus alacriter hymnos cantilene spiritualis explicuit.

De visione posterorum suorum platonum atque subditorum

Et

Monachis vero ad vescedum convenientibus. venerabilis senex in cella ubi consueverat supplicare domino se recepit. et obsecrans ostium orabat intente: memor visionis quam aliquando conspexerat. et obsecrabat dominum quatenus ei declararet statim monachorum qui venturus esset: vel que per eius obitum in tanta congregatione pringerent. et ab hora nona usque ad illud tempus quo frater qui nocturnus in orationibus perat vocem mitteret et ad preces solitas excitaret. instantiam sue supplicationis extendit. Cuius precaretur attentius. subito circa mediam noctem visionem cernit que eum iuxta petitionem propriam statim posterorum suorum plenius edoceret. Nam monasteria sua vehementius dilatanda: non nullos quippe pie victuros et continenter agerent. neglecturos etiam plurimos vidit: suamque salutem penitus perdituros. Vidit ergo sic ipse narrauit multitudinem monachorum in valle quadam profunda satis atque caliginosa persistere. et alios exinde velle procedere nec valere. quidam enim occurrerent ex adverso sibi nec invicem dinoscere poterant. nec de profundo illo et tenebroso loco profusus emergere. alios autem frustra conantes per lassitudinem ruerere atque ad inferos pervenire. alios iacentes miserabili ac lacrimosa voce deflere. nonnullos vero cum maximo labore procedere. quibus in ascensu ipso lux peritus occurrerat. in qua

Folium

constituti referebant deo grās q̄ euadere potuissent. **I**ta pachomius intellexit que nouissimis essent euentura temp̄ibz. cecitatez mēt̄is eoz qui post futuri sunt. ⁊ errore cordis. bonoz defectū valde doluit. marie vero q̄ prepositi tūc negligētes ac desides forent. led discordia discordiole p̄terētur placentes stulte multitudini ⁊ ostētātes bitū monachoz. nullaq̄ bona opa p̄ferentes. sicut autē pessimis primatū tenentibz. ip̄m̄q̄ nomen sancte p̄uerfatis ignorātibz: necesse est emulatōes ac iurgia generari. ⁊ q̄s prelit ac maior sit ambitiosa lite p̄tēdere ⁊ reprobari quidē bonos ac malos eligi. nec p̄bitate moꝝ sed antiquitate vel ordie vnū quēq̄ velle ceteris at̄ferri. vñ necq̄ aliqua bonis viris loquēdi fiducia suberit. p̄ vtilitate cōmuni. sed erūt in silentio et q̄ete aut certe sub colore honestatis magnis p̄secutionibz affligētur. **E**t quidem opus singulare cēlere. cum om̄ia pene que sunt regulis subnixā dimisi: humanis p̄mutabunt illecebris. **T**unc pachomius exclamauit ad dominū dicens. **O**m̄ipotēs deus si licerit vt quid p̄misisti cenobia ista p̄stitui. **S**i enim in tpe nouissimo qui fratribz p̄erūt p̄uerli futuri sunt. quales erūt illi qui sub eozū regimine versabunt. **C**ecul̄ em̄ ceco ducatū p̄bens p̄terq̄ in foueam cadūt. **D**eu me q̄ frustra ⁊ supuacue laboraui. **M**emēto domine studioꝝ meoz que tuo munere p̄fecisti. memēto famloꝝ tuoz qui tibi tota mēte deseruiūt. memēto testamēti tui q̄ v̄sq̄ ad p̄summatōem seculi a tuis p̄misisti custodiri cultozibus. **T**u nosti dñe. q̄ ex quo suscepi hunc bitum monachi nimis b̄uiliatus sum in p̄spectu tuo. nunq̄q̄ satiat? siue pane ⁊ aq̄ vel qualibet creatura alia q̄m fecisti. **H**ec eo dicēte vox ad eum facta est dicēs. **N**e gloriaris pachomi cum sis b̄o ⁊ indigeas misericordia. q̄ cūcta que condidi mea miseratōe subsistūt. **Q**ui p̄fessū p̄stratus in terrā: misericordiam dñi postulabat dicēs. **O**m̄ipotēs deus veniāt mihi miseratōes tue ⁊ v̄nā. ⁊ ne auertas misericordias tuas a me. q̄ misericordia ⁊ veritas tua sp̄suscepunt me. **S**cio em̄ ego dñe. q̄ nutāt ⁊ claudicāt vniuersa sine p̄tectōis tue aux

xilio. **H**oc cū dixisset asiterūt sup eum angeli lucis. ⁊ iuuentis in medio eoz ineffabili pulcritudine atq̄ claritate resplēdens. q̄ instat solis ex se fulgoris radios emittebat habens sup caput coronā spineā. ⁊ leuātes a terra. **P**achomii angeli dicunt ei. **Q**uā petisti a dño misericordiaz: ecce venit tibi misericordia tua deus glorie ih̄sus xp̄s filius patris vnigenitus. qui missus est in hūc mōꝝ ⁊ p̄ salute generis hūani crucifixus est. spineam ferēs in capite coronā. **E**t pachomius ait. **O**ro dñe nūquid ego te crucifigi. ⁊ dñs placidior ait ad eum. **N**on tu quidem crucifixi me sed p̄ntes tui. **C**lerūtamen anime quior esto ⁊ p̄fortes cor tuū. quia posteritas tua manebit in seculū. nec vsq̄ in finē mūdi deficiet. ip̄iq̄ qui post te futuri sunt. de p̄funda illa caligine liberabuntur. quotquot vixerint abstinēter. ⁊ curā salutis p̄prie gesserint. **M**odo namq̄ qui p̄fētia tua se p̄tinēt tuasq̄ sequētes exempla v̄tutū maxima gēe luce resplēdēt. post te vero qui in h̄o seculi caligie fuerit immorati. q̄ prudēter intelligēt que p̄tēda sunt: queue fugiēda. ⁊ spontanea volūtate nullo humanitus vtētes exēplo. de tātis exierūt tenebris oēm̄q̄ iusticiā seruātes eternā vitāz toto corde dilexerint. **A**mē dico tibi q̄ cuius istis erūt qui nūc tecū in summa p̄tinentia ⁊ sanctitate p̄clari sunt. eandēq̄ salutē ac requiē sortietur. **H**ec dicēs dñs ascendit in celū. **S**ic autē illustratus est aer vt splendor lucis illius non possit humanis sermōnibus explicari.

Exhortatio resistendi p̄tra dyabolū

As

Unc pachomius sup bis que sibi on̄sa sunt: synaxim cum vniuersa fraternitate p̄uenit. **E**t officio scō solēniter adimpleto. cūcti monachi iuxta p̄suetudinē coram sene ad audiēdum v̄bū constiterunt. **Q**ui ap̄iens os suū docebat eos dicēs. **F**ilioli mei quātacūq̄ est v̄tus in nobis atq̄ possibilitas: p̄ salute n̄ra certare fortiter ⁊ aduersus armatū hostē viriliter dimicare debem? priusq̄ veniat tps in quo nosmetip̄os si tñ inertes fuerim? ac desides miserabili lamentatōe plāgam?

Non negligamus dies nostros quos largitus est nobis dominus. sed opemur in eis cum tota alacritate et virtute. **D**ico enim vobis quoniam si sciretis quanta sanctorum in celestibus bona parata sunt. et que tormenta maneant eis qui a virtutis itinere deviarunt. et cognita veritate non in ea digne versati sunt. summis virtutibus eterna supplicia vitas hereditatez illa beatam que dei famulis promissa est festinaretis adipisci. quam nemo nisi malus ac perditus fugit ac negligit. quia quidam tunc penitus nescit. que iam itaque respicere oportet et frenis absolvi cupiditatibus ut mala preterita desedendo iugiter indulgentiam domini persequatur. et sic ad meliora peruersus iter suus dirigat quatenus in exitu vite letus existens ad celestem regem cum magna laude perveniat. quoniam terrestri hoc vitaculum deserens anima ad cognovitorem sue substantie properat. quoniam celestibus sociata virtutibus ad preem luminum pervenire festinat. **Q**uid extollit homo per vanam gloriam. **Q**uid erigit pulvis. **Q**uid superbit terra et cinis. **N**on negligamus nos ipsos potius dum tempus habemus. ne cum fuerit expleta singulis determinata dilatio. tunc inveniamur tempus penitentie exposcere quoniam iam accipere non meremur. **I**n hac enim vita nobis peccata de flere permittitur. in inferno autem scilicet **D**avid propheta dictum est. quis confitebitur domino. **N**imis anima illa peribit infelix. et omni lacrimarum fonte plangenda. que seculo renuntiavit iteque seculi actibus implicat et inutilibus dudum curis exuta. rursum redit ad dura servitutis obsequia. **E**t ideo carissimi fratres ab hoc instabili mundo et post paululum transitorio. perpetua beatamque vitam nobis non patiamur auferri. **C**lereor autem et totus penitus intremisculo ne carnis nostre partes vbi seculi rebus et vite presentibus occupati negotiis qui putant nos deseruisse mundi mala. et abhinc iam vita frui perpetua: suo nos iudicio condemnent. dicentes nobis. **Q**uoniam lassati estis in semitis nostris tantis oblectis miseris. **E**xuta namque tamen magna tristitia vobis etiam metorum accessit. et penitus nostris vestris ignis adiectus est. **R**ami quippe vestri fructus fuerunt inutiles. nec fructus quos in flore monstraverunt ediderunt. **S**ed et illud propheticum est si vobis ingerat

expauesco. **I**deo in deprecandem venerunt: derelicti facti sunt et abominabiles. et corona capitis eorum sublata est. **C**ivitates ad austrum sitae clausae sunt. nec est qui aperiat eas. **T**ollat igitur impius ne videat gloriam dei. **H**ec cogitates fratres mei totis certemur viribus ne ab hoste superemur. **I**lle semper insidiat ut perimat. nos sollicito vigilemus ne quod absit eius fraude perimamur. **N**am omnia per oculis habemus ultimam diem et momentis singulis eternorum dolorum supplicia formidemus. **H**is enim caulis anima se periclitatur agnoscere corpusque tenuis ac vigiliis deprimens. ipsa in metore luctuque continuo perseverat donec spiritus sancti calore successa superne contemplationis mereat auxilium. et a peragris exuta terrenis: dominis iugiter exatit alloquiis. **A**lias etiam qui semper hec cogitat puritatem mentis obtinet. humilitatem cordis acquirat. vanam gloriam respuit. omni seculari prudentia carere percedit. **P**hilosophus ergo carissimi fratres anima spiritualis quotidie aduersus crassam carnis sue materiam. omni circumspiciente cum ea taliter agat quatenus ad meliora sibi commendentur. **E**t cum vesper pervenit ad stratum singulis membris corporis sui dicat. **D**onec simul simus obedite mihi suadenti que recepta sunt. mecumque domino cum alacritate servite. **M**anibus suis dicat. **V**eniet tempus quoniam iactantia nostra cessabit. quoniam pugillus amittetur iracundia non erit. quoniam palme que ad rapinas extese sunt quietescent. **P**edibus dicat. **E**rit quoniam ad iniquitatem non valebit peris occurrere. quoniam pravitatis itinera non poteritis intrare. **C**uncta quoque membra sua simile alloquat. et dicat eis. **A**ntequam mors nos ab invicem dirimat. et separtio que de peccato perimmi hominis accidit impleat. certemus fortiter. stemus perseveranter. viriliter dicemus sine torpore atque pigritia domino serviamus. vbi quodum rursus veniat. et temporales absiergens sudores nostros ad immortalia nos regna perducatur. **F**undite lacrimas oculi. de monstra caro tuam nobilem servitutem. collaborta mecum in precibus quibus deo confiteor: ne cum requiescere vis atque dormire perpetua nobis cruciameta perquiras. **E**t ideo vigila semper in operibus tuis. quoniam si ea sobrie gesseris

bonoz tibi tributio copiosa pueniet. Quod si neglexeris to: metoz genera miseranda succedet. et tunc audiet v'lulatus aie desitit ad corpus. **H**eu me. qz colligata sum tibi. et ppter te penam perpetue pdenatio:is excipio. **S**i hec intra nos assidue tractem? efficiemur v're templu dñi. et spūs sanct? habitabit in nobis. nec vlla nos sane poterit v'lterius circūuenire v'rlutia. **S**up decez milia quoqz pedagogoz ingfoz doctrina:z timor dñi p cogitatiōes huiuscemodi: nos erudiet. prudētēsqz p'stituet. et quecūqz humano sensu nō valemus attingere hec nobis spūs sanctus inspirabit. **N**am quid oremus vt beatus ap'ls ait. sicut optet nescimus sed ipse spūs p'stulat. p nobis gemitibus inenarrabilibz. sed ne vos multum laborare cogamus hūc terminū sermonibus nostris imponimus. **D**eus pacis et gratie p'stinet nos atqz corroboret in timore suo fratres. **A**men. **H**ec dicēs sine mora discessit. et comēdās eos dño. pfectus est.

Quod pachomius in spū meruit scire secreta bōim.

Ag

Quicūqz pgeret ad monasteriū cui cognomē erat Tabennēse cū theodoro et cornelio ceterisqz q̄plurimis fratribz. substitit parūper in itinere velut interrogās aliquē de quodā secreto negocio. et cognouit in spū vnuz de mandat? que p'stiterat in monasterio fuisse neglectū. **P**recepit em̄ qui in pistoria arte laborabant. vt si qñ facerēt oblatiōes nihil loquerentur supuacū. sed apud seipos salutaria meditarētur eloquia. **V**ocauit ḡ Theodoro qui ipius monasterij curā gerebat. et dixit ei. **E**lade secreto sollicitus inquires: quid frēs sero cum oblatiōes facerēt sunt locuti. et quidquid deprehenderit ad me referre curabis. **Q**ui p'gens diligēter inuestigauit omnia. et ea que didicit sancto nunciavit. **Q**ui dixit. **N**ūc exi stimāt frēs qz traditiones quas eis dedimus seruādas hūane sint et nesciūt. qz p'ceptu etiāz minimi mādati magnū piculū negligentī maneat. **N**ōne septēz diebz israhel silētū circa hierocotinam ciuitatē p'corditer tenuit. dein de tpe p'stituto p'pls exclamans p'tinus ce-

pit. et ita p'ceptum dei q̄qz dātū p boiem nulla dissimulatōe p'tēp'lit. **N**unc ergo deinceps monachi p'cepta nostra custodiant vt hoc eis peccatū negligētē remittat. **S**i quidem et nos ipi que alijs indicimus. omni sollicitudine custodiamus. **T**ūc ingressus monasteriū post orōem venit ad fratres: qz p'p'atos opabant. sed dēsqz cum eis cepit et ipse terere. **T**rāsies autē puerulus qui p'stitutus erat ad obsequiū eius qui septima nam faciebat. intēdit terētē beatum pachomiū et dicit ei. **N**on bñ pater operaris alio mō abbas theodoros interit. **E**t mox surgens ait ad puer. **O**nde mihi fili q̄mōdo terere debeat. **E**t cum didicisset ab eo. sedit rursus ad opus suū mēte trāquillus. et in hoc facto supbie spūm p'primens. **N**am si fm carnem q̄tulū cūqz lapet. neqz pueri monitis acquiesceret. sed potius increpasset eum qz v'ltra etatē loqui p'sumeret.

Dyaabolus offidit se pachomio.

Alio vero tpe cum se remouissz ab omni p'spectu et in secreto suo moraretur. introiuit ad eū dyabol? habitu simulato. et ex aduerso cōsistens. **A**ue inquit pachomi. **T**ūc ipse reuelate sibi spiritus sancto visionē reuēf inimici. cogitabat intra se atqz dicebat. **A**duer? xp̄i trāquill? est. et visio eius omni timore libera et gaudio plena est. p'tinus em̄ et humane cogitatiōes abeunt et desideria eterna succedūt. ego autem nūc turbatus varijs cogitatiōibz estuo. **E**t p'tinus surgens a ligno crucis se muniens. extēdit manus suas vt ipm p'benederet. **E**t erufflans in eū dixit. **D**ilcede a me dyabole qz maledictus es tu. et visio tua et artes insidiaz tuaz. nec hēs locū apud famulū dei. et factus veluti puluis cellā ei? molestissimo fetore p'pleuit. ita vt ipam cōfunderet heremū. voce magna. p'clamans. **M**odo te lucratus essem et sub mea p'rate redigissem sed p'cella est virtus xp̄i. **I**ō de beo tēptare vos in omibz. **V**erūtñ quātūz possum vos impugnare nō desinam. optet em̄ me opus meum sine intermissiōe implere. **P**achomius vero p'stitebat dño p'fortatus spūscō grās agēs ei de miris erga se bñficijs atqz muneribus.

Quod virtus dyaboli ostensa est **Pachomio**

In hoc etiā monasterio quadā nocte cum theodoro deambulās subitō pcul intuitus est grādez fantasmā et multā seductōem ita compolitā. Erat em̄ in habi. u. mulieris excedētis oēs humanā pulcritudinē. ita vt forma eius ac dispositio et vilius exponi nō possit. hanc videns etiā theodoros turbatus est valde. et vultus eius imutatus est. Quē venerabilis senex vidēs nimīū formidare: p̄fide in dño ait o theodore. ne aliquatenus expauescas. **H**ec dicēs stetit in orōe supplicā tōmino vt stupenda illa fantasia dīne maiestatis potētia solueret. Cūq; simul oraret cepit illa prima fieri quā p̄cedebat plurima demonū multitudo. Cum ergo preces suas pachomius explicasset. illa veniēs ait ad eos. **Q**uid supfluo laboratis dum p̄tra me nihil agere possitis. Ego nanq; p̄tēz accēpi a dño temptare quos volo. Et iterrogauit eam pachomius dicēs. **Q**uid vis esse vel vnde venis aut quē tēptare tu queris. **Q**ue ait. Ego sum dyaboli virtus. et mihi caterua demonū subiecta est. Ego suz q̄ semina in terra p̄cipito. et caligine mortifere voluptatis inuoluo. Ego iudam quoq; decepi: et ab ap̄tatis dei fastigio. Et te igitō pachomi expetiui a dño et impugnatē nō cesso. nec possum amplius obprobria demonū sustinere q̄ vniuersis impugnationib; ac p̄ijs meis supior extitisse monstris. Nullus em̄ me sicut tu sine virib; reddidit. Nam iuuenib; et senib; necnō et pueris doctrīa tua me subdidit. et vt ab eis penitus p̄culcarer effectit. tñ p̄gregās p̄tra me exercitū monachoz. et muro ierpugnabili dei timore circūdās. ita vt mīstri mei nō valeāt ex vobis quēq; sua multiplici fraude seducere. **H**ec nobis omnia p̄tingūt p̄p̄ verbū dei factū hoīem qui vobis p̄tatem tribuit nrām p̄culcare virtutē. Et Pachomius ait. **Q**uid igit me solum sicut dic; tēptare venisti an non alios. Et te ait. et qui tui sunt similes. **I**ter scūs vir iterrogauit eam dicēs. **E**rgo et theodoros. **I**lla respondit. Et te et theodoros expetiui. et p̄tatem ac

cepi temptare vos. sed appropinquare vobis penitus nequeo. Et interrogatib; eam cur non possit id agere. **R**ēdit. **S**i vobiscum pugnaero. nō quam vobis vtilitatē p̄modi mīstrabo. maxime tibi o pachomi q̄ ad tantā celsitudinē puenisti. vt corporeis oculis gloriā dñi dignus sis habitus intueri. **S**ed nūquid in perpetuū cū tuis monachis habitabis. quos nūc et orōnib; p̄tegis et exhortatōe corroboras. **E**rit tēpus post obitū tuū qñ inter eos put libuerit debachabor. et agam de bis quecūq; placuerint mihi. **T**u nanq; facis vt nūc tanta monachoz p̄gregatōe p̄culcer. Et scūs vir **U**n scūs inquit ifelix. **Q**uia forsitā p̄ nos meliores erūt qui xp̄o sincera volūtate seruiētes. eos qui ad disciplinā dñi cōfugient. et doctrinis spiritalib; imbuēt. et p̄ij exēplis edificēt. **N**on ait illa q̄ cōtra caput tuū modo mētutus sis. **T**ūc pachomius ait. **T**u mēdactij principatū geris. naz p̄scire nihil oīno p̄uales. **H**oc em̄ sol; dei est et maiestatis eius. ac p̄sciētie p̄p̄riuz cūcta p̄noscere. **Q**ue rēdit. **S**cōm p̄sciētia quidē vt dicis nihil penitus noui conijciēdo tñ plura cognosco. Et pachomio sciscitāte quō conijciat ait illa. **E**x p̄cedentib; que sunt euētura p̄sidero. Et vir sanctus ait ad eam. **Q**uomō conijcere possis exprime. Et illa om̄is inquit rei principū p̄cessu tēporis ad p̄cītum tendit augmētum. **D**einde ad detrimētum demergit. **S**ic ergo et de dīna hac vocatōe conijcio que inter initia sua celesti corroborata p̄sidio signis et p̄digijs varijsq; virtutib; creuit. **C**um igit leuiscere ceperit obprobrioz minuetur icremētis aut t̄pis diuturnitate laescēs. aut negligētie torpore deficiēs. **T**ūc igit aduersus huiuscemōi potero p̄ualere. **S**ed et nūc opus meū est supplantare quos possuz **M**agnos viros temptare nō desino. **C**ui pachomius ait. **S**i vt dicis magnos tēptare viros nō desinis. p̄p̄riūq; opus tuū animarum perditōnem esse p̄fessa es. vtpote que cunctos excellis in malicia demōel dic quomodo aduersus dei famulos nunc non potes p̄ualere. Et illa. **J**am tibi inquit ante p̄dixi ex quo mirabil; incarnatō

christi facta est in terris. nos sine viribus
 plus existere. ita ut ab his qui credunt in
 nomine eius illudamur ut passeret. **Uerū**
 tamē et si infirmi sumus redditi. non usq;
 adeo gerimus oia. ut quos nō possumus
 decipere moliamur. **Quoniam** quippe quiesci-
 mus aduersari generi vestro. serentes ma-
 las cogitatōes in animabus eorū qui contra
 nos decertare p̄tendūt. **Et** si nobis titillā-
 tibus annuere eis ex pte aliqua senserimus
 tūc amplius nequissimas cogitatōes imit-
 timus. et diuersarū voluptatū incēdia mi-
 nistramus. et ita p̄liantes acerrime subin-
 tramus. eos nostreq; potestati subijcimus.
Si vero viderimus ea que suggeruntur a
 nobis: eos ecōtrario non solū nō suscipere.
 vtz neclitenter atēdere fide que in xpo ē
 vigilāter et sobrie se mūre sicut sumus dū
 sipatur in aere. sic ab eorū cordibus pellimur
 et fugamur. **Non** omnibus etiam vici-
 bus nostris permittimur cum omni homi-
 ne p̄gredi. non omnes p̄nt nostros impetus
 sustinere. **Nam** si p̄cederet nobis passio
 tra oēs tota nostra fortitudine depugnare
 multos possemus qui nūc tuo tuent labore
 decipe. **Sed** quid agimus qz iuuant p̄cib;
 tuis. et virtute ac potētia crucifixi mūnunt
Tunc scūs Pachomius voce magna cum
 gemitu dixit ad eam. **O** indormitabilis ne-
 quicia vestra que nunq; aduersus gen⁹ hu-
 manum seuire desistit donec itez dina vir-
 tus id est dei filius de celis adueniēs: ex in-
 tegro vos p̄sumat et p̄dat. **Hec** dicēs incre-
 pant caternā demonū sub nomine christi
Que mox dissipata est et ad nihilūz disso-
 luta. **Uane** autē facto puocans pachomius
 omnes frēs: qui vel sanctitate vite vel anti-
 quitate t̄p̄is eum p̄cedebāt. expulit eis cū-
 eta que viderat a malignis spiritibus. **Insi-**
 nuauit etiam p̄ epistolas suas absentibus
 muniēs eos in disciplina atq; timore dñi
 et instruēs p̄uidenter ut in nullo p̄s⁹ fan-
 talsijs demonū cedant. nec insidiarū multi-
 formia prestigia extimescant. **Qui** viden-
 tes et audientes que per diuinam gratiam
 ab eo miracula gerebantur. corroborati at-
 q; solidati fide: cum omni alacritate labo-
 rem continentie sufferebant.

De pachomius sanauit quez scorpio
 percussit **Al**

Interea alicuius fratris qui pati-
 entie lenis emul⁹ et imitator erat.
 cum staret ad orōnem percussit sco-
 pius pedem. et adeo virus infudit ut usq;
 ad cor eius dolor excuteret et sp̄m paulo-
 minus exalaret. **Qui** licet hic affectus ex-
 tremo cruciatu non tñ se commouit a loco
 suo donec finiretur orō. **Pro** quo statū pa-
 chomius preces xpo fudit et pristine sani-
 tati restituit.

De infirmitas corporis quādoq; p̄-
 ficat ad salutem

Theodoro quoq; grauis passio ca-
 pitis inflata. dolores acerrimos
 excitabat. **Qui** cū rogaret pachomius
 ut eū luis releuaret oratōib;. ait ad
 eum. **Muras** ne fili q; alicui p̄tingat dolor
 aut passio aut aliquid b̄mōi: sine p̄missiōe
 dei. **Idcirco** in dolore sustine et in bumilita-
 te tua patientiā habe. et qñ voluerit dñs da-
 bit tibi ospitatē. **Qd** si et diutius p̄bare di-
 gnatur esto gratus ut fuit p̄fectissimus et
 patientissimus Job qui multas tribulatio-
 num et cruciatū temptatōes excipiens do-
 minum b̄ndicebat. **Et** sicut ille tu quoq; p̄
 doloribus tuis maiorē requiē a xpo p̄cipies
Bona quippe est abstinentia et in orōne per-
 seuerantia. tamē infirmus p̄mūm magnūz
 adipiscitur cum longanimis et patiens iue-
 nitur. **Et** quia nobis de magnanimis viri-
 sermo p̄cessit. necessarium reor vnius ad-
 buc viri tolerātiā que cūctam laudē trā-
 scendit humanam p̄ferre in medium pro
 utilitate multorum

De patientia zachei monachi.

Zachus quidā monachus p̄ lon-
 gum p̄tētie tempus regio mor-
 bo correptus sequestratā a fratri-
 bus habuit cellam. tota vita sua pane tātū
 et sale p̄tentus. **Semp** autē psyatos opaba-
 tur. tantamq; contritiōnē p̄pter dñm ha-
 buit. ut sepe numero funiculos intor: quēf
 p̄pungerētur manus eius et sanguis gut-
 tas effluerēt intātūz: ut ex ip̄o ope magna
 viri tolerātia monstraretur **In** tanta igit

infirmirate corpis constitutus nunq̄ frat̄
 collectā deseruit. sed ad explēdas oēs di-
 urnas oratōnes solite conuolauit. **Nūq̄**
 dormiuit interdū. **Consueuerat** autē p̄ lin-
 gulas noctes priulq̄ capet somnū quedā
 de scripturis meditari. totaq̄ mēbra sua
 xpi signaculo muniēs: gloriificabat iugiter
 dñm. et ita paululū quiescebat. **Deide** cit-
 ca noctis medium surgens vsq̄ ad matu-
 tinas orationes alacriter p̄manebat. **Qui-**
 ius aliquādo manus quidā frater inspic-
 ens operis nimietate atq̄ violētia fortiter
 lautiatal et respas sanguine. dicit ei **Quid**
 ita p̄ durissimo labore te discutias marie
 tali infirmitate deffusus. **An** forte metuis
 q̄ apud deum p̄trabas offensa? vel octij cri-
 men incurras. si non sedulo fueris operat?
Sicut dñs q̄ p̄teris. et quia nemo tātis tri-
 bulationibz afflictus vllum valet opus at-
 tingere. p̄cipue tu qui nulla necessitate con-
 stringeris. **Nam** si pegrinis p̄pter deū suf-
 ficientiam vsq̄ largimur. q̄to magis tibi
 tanto patri cum deuotione seruiū? **Ad** que
 ille respondit. **Impossibile** est mihi non o-
 perari. **Et** frater ait. **Si** hoc inquit tibi pla-
 cet saltim manus tuas oleo punge ne tan-
 tum sanguinē. p̄fluentes in labore deficiāt.
Qui p̄silio acquiescens fecit quod hortat?
 est eum. et in tantū vulnerate manus eius
 grauate sūt vt nequaq̄ posset sufferre cru-
 ciatus. **Ad** que visendū beatus pachomius
 veniens ait. **Putabas** frater q̄ te oleum
 posset iuuare. **Quis** vero te coegit ita sedu-
 lo laborare. vt sub p̄textu operis in hoc visi-
 bili oleo magis q̄ in deo spem ponerēs. aut
 nūquid impossibile est sanare te. **Aut** igrat
 egritudines singulorū. nostrisq̄ p̄monitio-
 nibus indiget vel despicit nos qui est natu-
 ra misericors. **Sed** utilitatem cōsiderans
 animaz nostraz sinit ad momētū pati tri-
 stitiam vt tolerātie perpetua p̄mita largiat̄
Sup̄ istm igitur oēm curam nrām solici-
 tudinemq̄ iactemus et q̄n voluerit vel q̄no
 iudicauerit ip̄e terminū doloribz nostris be-
 nignus imponet. **Qui** r̄ndens ait. **Ignos-**
 ce mihi venerabilis pater et ora p̄ me do-
 minum vt et hoc mihi delictū remittere p̄
 sua pietate dignet̄. **Asserebāt** autē plurimi

de hoc sene q̄ p̄ annū integz se fleuit. post
 biduanū ieiunium paz cibi p̄cipiēs. **Hūc**
 sanctus pachomius monachis p̄ponebat:
 velut exemplum bonorū opm firmamētum
 q̄ virtutū. **Ad** quem etiam eos qui erant
 in merore positi dirigebat. quia et habebat
 p̄solatorium verbuz sicut nullus ali? **Qui**
 vsq̄ ad finem fortiter decertās in senectu-
 te sancta. p̄ doloribz tāz eterna solatia re-
 cepturus migravit.

De obitu sancti Pachomij

Al

Qertus itaq̄ pachomius q̄ talētūz
 sibi creditū nunq̄. p̄suis abscode-
 ret sed omibz p̄rogās et hunc et ali-
 os q̄ plurimos p̄fecte p̄uerlatōis ad xpm
 añ premiserit. diez festū leta mēte celebra-
 bat sup̄ tantis ac talibz fructibz a dño sibi
 p̄cessis. de quibz noster hic sermo q̄ diu p̄-
 ductus est deo grās refero. **Post** beatissi-
 mum vero pascalis festi diem multis fra-
 tribz ad dñm p̄missis. ad postremū ip̄e q̄z
 beatus pachomius infirmatus est et misera-
 bat ei theodoros: cuius sepe meminimus.
Et q̄uis esset toto corpe attenuatus ac de-
 bilis. faciē tñ habebat bilarem atq̄ fulgen-
 tem. ita vt ex hoc quoq̄ vidētibz pie mēz
 ac sincerissime consciētie sue mōstraret in-
 dicia. **Ante** duos ergo dies sancte dormi-
 tiōis sue p̄uocās vniuersos f̄tes ait ad eos
Ego quidē carissimi viam patrum securus
 ingredior iam video me a dño p̄tinus euo-
 cari. **Vos** ergo memētote d̄bz que a me
 frequēter audistis. et vigilātes in p̄cibz so-
 bzij estote in opibz v̄stris. **Nulla** sit p̄tan-
 ctio cū sectatoribz miletj vel arrij seu xpi p̄-
 ceptis aduersantibz. **Cum** illis autē p̄uerla-
 mini qui deū metuūt. et possunt p̄desse vo-
 bis in conueratione sancta et aīabo v̄ris p̄-
 stare solacia. **Ego** iam delibor et tps mee re-
 solutōis instat. **Eligite** igit̄ ex vobis fr̄ez
 me p̄ntē qui post deum p̄sit omibz: curāq̄
 v̄straz gerat animaz. **Quātūz** vero mea
 discretōe perpendo petroniū ego ad b̄ op?
 ydoneum dico. v̄straz autē est qd̄ expedit vo-
 bis eligite. **Receperūt** ergo et hoc obediē-
 tissimi filij p̄siliū patris. **Erat** em̄ petro-
 nius potens in fide. humilis in p̄uerlatōe

intellectu prudentissimus. bonis moribus discretōe pfectus. Pro quo p̄cem domio sanctus pachomius fudit. q̄z ⁊ ip̄m in monasterio cognominato **T**bynobolitoꝝ egrotare compererat. **C**ulibet absenti cūctā fraternitatē p̄mēdavit in dño mittēs ad eum p̄tinus ut veniret. **E**t signaculo xp̄i se munens atq; angelū lucif qui fuerat ad se directus. aspectu intūēs bilari sanctā reddidit aīam. xiiij. die mensis ebdn̄ fm̄ egyptios. quod est iuxta romanos ad septimūz diem **I**duū mayaz. **C**uius venerabile corpusculum discipuli eius sicut decebat pro more curātes. totā noctez sup̄ illud durere pugilem. psalmos hymnosq; canētes. sequeūti vero die sepelierūt eum in mōte ubi fuerat cōstitutum. **I**lli autē qui missi erant ad sanctū petroniū eum deduxerūt ad huc infirmitate ip̄a laborātem. **Q**ui paucis diebus totā fraternitatē gubernās. ⁊ bicī pace defunctus est. relinquēs post se virtū iustum ⁊ acceptissimum deo **O**rsileum noīe. **D**ecigif nos ex multis eoz meritis d̄scripsimus pauca. et ex magnis pauca digessimus. non ut illis bonoz aliquis p̄staretur nec em̄ p̄bas est eos nostris indigere precōnis quib; sufficiēs est eterna laus ⁊ indeficiens gloria. quam corā xp̄o et sanctis angelis eius adepti sunt. ⁊ plenius cum suis corporib; in resurrectōe offiūz p̄sequētur. **S**ulgebūt em̄ sicut sol in regno dei qui glorificātes se glorificare testatus ē. s; ut nos emulatores eoz p̄ nostris efficiamur viribus. cū vitas eoz p̄clarissimas agnosceret eas imitari xp̄o donāte p̄tendimus. precibus semp̄ adiuti b̄dōū p̄m̄. patriarchaz p̄phetaz. ap̄loꝝ. martīz. oīumq; sanctorū per quos om̄nīz ⁊ clemēs deus noster beata ⁊ coeterna et p̄substantialis ⁊ inseparabilis trinitas pater ⁊ filius ⁊ sp̄s sanctus gloriificetur iugiter ⁊ collaudet. q̄z ip̄i debet oīis laus ⁊ gloria in secula seculoz **A**men

ExPLICIT VITA SANCTI PACHOMII

INCIPIT VITA SANCTI
CHRISTIANI MONACHI.

A

Quidā Cenomanēsis noīe xp̄ianus iuuenis puerus est in locū remitorioū quoddam in archiep̄atu tburonēsi quod d̄r gastinetū. **U**bi cū fortiter tēptaret a carne sua affligebat se. in quadragelima ieiunabat ⁊ abstinēs se ab om̄i potu. p̄ter vnam diē in septima. **I**n bieme stabat vestitus in aqua frigida vsq; ad collū. disciplinā sibi dabat vsq; quo virge dirūperēt. **Q**uod cūz quādam die hoc faceret: ⁊ se cedisset vsq; ad sanguinē audiuit vocē a pte occidentis dicentem. **N**il p̄dest tibi quod facis. **I**ste deus quē indamas nō dabit tibi qd̄ petis. s; p̄uertere ad me ⁊ auxiliabor tibi. **Q**uod ille audiēs intellexit vocem esse inimici. **E**t cum orasset deū ut auxiliaret sibi p̄tra tēptationes p̄posuit aggredi p̄grinatōem ad diuersos sanctos ut ita finiret vitam suāz p̄grinatōem. **E**t cum diu hoc cogitasset: accepto baculo egressus est nudis pedibus. **E**t cum venisset ante quandam ecclesiam flexis genibus rogauit deūz ut daret ei bonum p̄siliū. vix ab oratōe surrexerat **E**t ecce sensit fetorē magnū p̄ qd̄ intellexit diabolum astātē qui ei suggererat relinq̄re habitum religiōis ⁊ locū iūū. ⁊ grās agēs domino de tali signo reuersus est ad fr̄es suos. **H**ic aliqui in festo sancti stephani dormiebat ad matutinas. **E**t cum legeret illa lectio ubi legit. ⁊ lapidauerūt stephanum exp̄gefactus ad hoc verbū tēp̄hendit se d̄ somnolētia dicens. **E**le mibi q̄z sic dormio ad obsequiū dei. **I**ste sanctus n̄ dormiebat q̄n̄ lapidabat ⁊ p̄ p̄secutorib; orabat: et ego miser debuerā rogare istum sc̄m martirem ut oret p̄ me. ⁊ post hoc cepit intentlyssime vigilare ⁊ rogare sc̄m stephanum ut oraret p̄ se. **I**n crastino cum esset in t̄retorio anteq̄ aliquid gustaret venit vox ad eum dicens. **T**u intēdis ad terrenas elcas ⁊ non cogitas de gloriozo p̄thomartire: q̄ orat p̄ te. **T**ūc apti sunt oculi ei⁹. ⁊ levans oculos i celū vidit martirē orātē p̄ se sic vox ei dixerat. **Q**d̄ cum dixisset statim surrexit ⁊ petijt locū secretū in quo oraret. et dixit. **S**ācte stephane quas tibi grās agam d̄ b̄ tanto b̄nficio tuo. **N**ihil habeo p̄p̄riūz qd̄